

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Pedagogická fakulta

Ústav pedagogiky a sociálních studií

JAROSLAV BERKA

3. ročník – kombinované studium

Obor: Pedagogika – veřejná správa

Děti a prostředky masové komunikace

Bakalářská práce

Vedoucí práce: RNDr. Evžen Růžička, CSc.

OLOMOUC 2010

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně a použil jen uvedených pramenů a literatury.

V Olomouci dne 12. dubna 2010

.....

podpis

Děkuji RNDr. Evženovi Růžičkovi, CSc. za odborné vedení bakalářské práce, poskytování rad a materiálových podkladů k práci, ale i vedení, učitelům a žákům Fakultní základní školy, Tererovo náměstí 1 v Olomouci, u které jsem prováděl výzkum, za spolupráci při vyplňování dotazníku.

Děkuji rodině za morální podporu po dobu studia.

OBSAH

Úvod	5
A. Teoretická část	7
1 Obecný úvod do problematiky	7
1.1 Základní pojmy	8
1.2 Funkce komunikace a její zásady	9
2 Masová komunikace jako celospolečenský proces	12
2.1 Masová média a společnost	12
2.2 Vliv médií na masovou komunikaci	14
3 Masová média a jejich vliv na děti a mládež	16
3.1 Právní úprava	16
3.2 Masová média a jejich využití při výuce	17
3.3 Masová média a jejich vliv na volný čas dětí a mládeže	17
3.4 Negativní vliv internetu na děti a mládež	18
B. Analytická část	20
4 Výzkum vlivu internetu na žáky základní školy	20
4.1 Úvod do problematiky	20
4.2 Cíl výzkumu	21
4.3 Metodika výzkumu	21
4.4 Cílová skupina	22
4.5 Zpracování dat	22
4.6 Hypotézy	23
4.7 Dotazník	23
4.8 Struktura a odpovědi respondentů	25
4.9 Shrnutí výsledků	37
5 Diskuse	39
Závěr	50
Seznam použité literatury a prameny	53
Grafy	56
Obrázky	57
Přílohy	58
Anotace	62

Úvod

Zejména po roce 1989, s nástupem nových ekonomických, sociálních a politických změn, došlo k výraznému posunu v úloze masových médií a jejich vlivu na jednání a chování veřejnosti. Společnost je zahlcena množstvím informací. Média mají nepopiratelnou úlohu – v krátkém čase dokážou oslovit velké množství lidí, kteří tak, aniž by si to uvědomovali, navazují mezi sebou sociální vazby, i když se předtím vůbec neznali anebo se znali málo. Působení médií bere většina lidí jako samozřejmost, nepřipouští si, že sdělení zasahují do soukromí osob, ovlivňují osobní i pracovní život. Podléjí se na organizování volného času.

Díky moderním komunikačním technologiím jsme se naučili přijímat informace ze všech oborů lidského vědění. Naučili jsme se je třídit, analyzovat, využívat. Současná masová média umožňují, že informace může přijímat v jednom okamžiku početná skupina příjemců – čtenářů, posluchačů, diváků. Informace nám masová média nabízejí nepřetržitě, je jen na nás, jak je dokážeme využít podle svých potřeb. Masová média jsou nezbytnou součástí společnosti. V uplynulých pěti letech se také mezi dětmi stal internet významnou součástí života.

Dospělý člověk se dokáže rychle zorientovat ve výběru informací, dokáže vyhodnotit, co je pro jeho práci i osobní život potřebné a bez čeho se může obejít. Jiná je situace v souvislosti s působením masových prostředků na děti a mládež, protože jsou obklopeni technikou, která byla pro jejich rodiče nedosažitelná. Velmi výrazně se zvýšila možnost získávání nejrůznějších informací. Významně vzrostla úloha masových prostředků, které našly a stále nacházejí nové a stále více rafinovanější způsoby, jak se přiblížit ke skupině dětí, mládeže a tvrdě emočně na ni působit.

Toto konstatování platí zejména pro nepopiratelný velký vliv elektronických médií, zvláště internetu. Není žádnou vzácností, že k počítači mají snadný přístup již děti předškolního věku a využívají jej podle úrovně svého chápání. Zejména malé děti nedokáží pochopit mnohé vlivy, které se k nim dostávají a jsou výrazně ohroženou skupinou. Zásadní problém je v tom, že děti již v útlém věku mají větší znalosti a vědomosti než jejich rodiče, kteří neměli možnost seznámit se v přibližně stejném věku s touto technikou. Mnozí z nich ji dodnes nevyužívají, protože se doslova bojí, že by to nezvládli. Výhodou je, že děti jsou v tomto ohledu závislé na rodičích a na jejich rozhodnutích do jaké míry umožní dětem trávit určitý čas u počítače. Důležitá je kontrola toho s jakým obsahem na internetu se jejich děti seznamují. Rodiče nemusí nutně zasahovat do internetových aktivit svých dětí. V tomto

ohledu je nutné ocenit stále propracovanější evropskou legislativu týkající se ochrany dětí před negativními důsledky především televizního vysílání a elektronických médií.

Zpracovávané téma práce je zajímavé především svou aktuálností, protože vzniká v době, kdy se celosvětově veřejnost, instituce a média zabývají zkoumáním vlivu masových médií na děti a mládež. To byl také důvod, proč si autor toto téma ke zpracování vybral. Komunikační technologie se stále rychle rozvíjejí, masovým médiím se nabízejí stále nové šance efektivněji působit na veřejnost a cíleně hledat skupiny čtenářů, diváků a posluchačů, u kterých předpokládá, že bude snadné je ovlivnit (v tomto případě děti a mládež) a jejich prostřednictvím rodiče (například při nákupu určitého zboží). Příprava podkladů byla poměrně náročná. O účincích masových médií na společnost bylo napsáno množství knih, které na kvalifikované úrovni analyzují situaci na mediálním trhu, působení masových prostředků (Jirák, Köpplová, Vymětal, Mikuláščík), ale odborné literatury zabývající se přímo působením médií na děti a mládež ve srovnání s literaturou o masových médiích jako celku tolik není. Přesto jsou autoři, kteří se této problematice věnují (Hofbauer, Hájek, Pávková). Při přípravě podkladů jsem zjistil, že psát o masových médiích a masové komunikaci je téma náročné, vyžadujících především velký teoretický přehled.

Hlavním cílem mojí práce bylo na základě teoretických východisek analyzovat vliv masových médií na veřejnost, především internetu a jeho účinnosti - vlivu na děti a mládež. V práci chci dát odpověď na otázku, jaké výsledky jsem zjistil a jaká opatření navrhuji.

Cílem práce je zjistit vliv internetu na děti, žáky jedné vybrané základní školy. Problematika působení internetu na psychiku a vývoj dětí je natolik závažná, že se jí zabývají nejen odborníci na tuto problematiku, ale pomáhají také nejrůznější občanská sdružení, neziskové organizace atd. První hypotéza zní: Nízký věk dítěte nemusí být překážkou k tomu, aby dokázal vyhodnotit reálné nebezpečí vyplývající z kontaktů na internetu. Druhá hypotéza: Nebezpečné kontakty s neznámými osobami přes internet rostou úměrně s věkem. Třetí hypotéza: Čím starší děti, tím mají větší potřebu posílat prostřednictvím internetu své fotografie a další osobní údaje. V práci chci dát odpověď na otázku, jaké výsledky jsem zjistil a jaká opatření navrhuji.

Z hlediska metodologického jsem se nejprve soustředil na primární zdroje - na vyhledání odborné literatury, odborných textů, různých příspěvků k dané problematice. Masová komunikace je tématem, o kterém se často hovoří i píše, takže vyhledat příslušnou literaturu nebyl velký problém, více času zabralo její studium. Využil jsem také internetových zdrojů, které jsou snadno přístupné. Byl jsem si vědom, že ne vždy musí být vše přesné, proto jsem se zaměřil na kontrolu správnosti těchto zdrojů.

A. Teoretická část

Internet poskytuje velké množství informací, které nám na jedné straně usnadňují život, na druhé straně mohou působit problémy zvláště těm cílovým skupinám, které nemají schopnost zvážit a uvědomit si, co je pro ně důležité hodně, co méně a co je pro ně nebezpečné. Toto konstatování se týká především malých dětí, které se stále více v útlém věku s internetem seznamují a také ho považují za součást svého života. Mladší děti vidí internet jako zdroj zábavy, starší děti jako zdroj různých informací. V obou případech jim internet slouží ke komunikaci. Na veřejnosti se často hovoří o závislosti na drogách, odborníci stále častěji hovoří o závislosti lidí na internetu, včetně vznikající závislosti, která internet pro malé děti představuje. Odpověď na otázku dává analytická část, která je věnována výzkumu dětí v souvislosti s činností na internetu.

1 Obecný úvod do problematiky komunikace

Vzhledem k neustále postupující celosvětové globalizaci stoupají nároky obyvatel na kvalitní informace ze všech oborů lidské činnosti. Požadujeme nové informace, které nám pomohou při našem rozhodování ve všech oblastech lidské činnosti. Denně se setkáváme s vědními obory, které byly ještě před několika lety utopií. Tím, jak rostou požadavky na stále větší počet informací, rostou také požadavky na média, která zprostředkování informací zajišťují. Zvykli jsme si na to, že se setkáváme s novými pojmy. Nikoho již nezarazí, že běžně používáme pojem informační společnost, který se poprvé objevil v Norově-Mincově zprávě¹ francouzské vlády v roce 1978. Vláda rozšířila tradiční chápání telekomunikací i na otázky národní technologické suverenity a vytyčila vládní iniciativy včetně "elektronického občanství" (obecně se považuje i za původce termínu "telematika"). Informační společnost využívá digitální zpracování, uchování a přenos informací. Ze zpracování informací se stává významná ekonomická aktivita.² Mnozí odborníci na teorii masové komunikace se přou o to, v jaké společnosti žijeme, zda v informační nebo ve znalostní. Například Vymětal tvrdí, že „budoucí etapy informační společnosti lze charakterizovat jako společnost znalostní společnosti a společnost celoživotního vzdělávání. .... Základním ekonomickým zdrojem nebude ani kapitál, ani přírodní zdroje, ani práce, ale především znalosti.“³

---

¹ NORA, S., MINC, A. L'information de la société, Rapport M. le Président de la République. Paris, 1978.

² ZLATUŠKA, J. Informační společnost. In: *Zpravodaj ÚVT MU*, 1998, roč. VIII, č. 4, ISSN 1212-0901, s.1-6.

³ VYMĚTAL, J. *Původce úspěšnou komunikací. Efektivní komunikace v praxi*. Vydání první. Praha: Grada Publishing, 2008. 328 s. ISBN 978-80-247-2614-1. s. 16.

Na vývoj dětí mají v předškolním věku velký vliv především rodiče. Na nich záleží, jakým způsobem se děti naučí získávat dovednosti, první znalosti přibližované dětem formou vhodnou a úměrnou jejich věku. Na tento základ následně navazuje základní škola. Děti získávají nové vědomosti, učí se je využívat a tím rozvíjet své dovednosti. Jsou velmi zvědavé, pokládají stále nové a nové otázky, na které chtějí znát odpověď. V současném světě plném komunikačních technologií jim v tom pomáhá elektronická komunikace. Není vzácností, že zejména v rodinách, kde mají k dispozici počítač, zvládne základní komunikační aktivity i dítě předškolního věku. Správné vedení rodičů nejen z hlediska učení se pracovat na počítači, ale stanovení přísných pravidel dozoru nad dítětem, upozornění na nebezpečí, které dítěti hrozí apod., se vytváří správný začátek správné komunikace dítěte. V tomto věku mají děti navíc jednu vlastnost – mají velkou představivost, chuť vyzkoušet si, jak vše funguje, nebojí se komplikací, že používanou technologii nezvládnou.

1.1 Základní pojmy

Gestika – oblast neverbální komunikace, jejímž základní prvkem jsou gesta, zejména pohyby prstů, rukou, nohou a hlavy, které doprovázejí verbální projev a jimž při projevu přikládáme vědomky nebo nevědomky nějaký význam.⁴

Haptika – zdroj neverbálních signálů, řazených do oblasti řeči těla (doteky). Rozlišujeme pásmo společenské, profesionální a zdvořilostní – ruce paže, pásmo osobní a přátelské – paže, ramena, vlasy, obličej, pásmo intimní, erotické, sexuální – kterákoli část těla.⁵

Komunikát – základní komunikační jednotka, tedy to, co je sdělováno. Základní jednotkou je například text nebo jazykový projev.⁶

Komuniké – sdělení, ve kterém se objevují fakta, myšlenky, záměry, fakta, představy, postoje, ale také fráze, klišé, emoce, obavy, takže musíme slyšet i to, co komunikátor neříká, musíme číst v podtextu, jinak nepochopíme, co nám chce sdělit.⁷

Komunikace - význam pojmu formuloval Kohoutek „*communicare est multum dare*“ v překladu do českého jazyka znamená „*komunikovat tomu druhému hodně dávat*.“⁸ Komunikace má tři významy. První je výměna informací ze všech oblastí života lidí, ale také

---

⁴ Tamtéž, s. 58.

⁵ Tamtéž, s. 66

⁶ KONIGOVÁ, M. Kreativní přístup ke komunikaci. [online]. [cit 2010-02-08]. Dostupné z URL:<<http://www.senio.cz/index.php?w=art&id=1074&rub=92&s=>>

⁷ MIKULÁŠTÍK, M. *Komunikační dovednosti v praxi*. Praha: Grada Publishing, 2003. 368 s. ISBN 80-247-0650-4. s. 24 – 25.

⁸ KOHOUTEK, R. *Slovník cizích slov on-line*. [online]. [cit 2010-02-08]. Dostupné z URL: <<http://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/slovo/communicare-est-multum-dare>>

v informatice atd. Druhý význam je veškerá veřejná doprava a třetí se vztahuje k prostoru, ve kterém se doprava odehrává. Komunikaci také chápeme jako sociální interakci (prostřednictvím hovoru apod.), jako velmi důležitou formu sociálního styku, sociální komunikaci. Do ní zahrnujeme ústní komunikaci (diskuse apod.), písemnou komunikaci (dopisy apod.), vizuální (fotografie, apod.). Sociální komunikace je interakční proces mezilidského dorozumívání. Lidé sdělují významy pomocí konvenčních znaků.⁹

Komunikační jazyk – komunikační zpráva, která se předává prostřednictvím určitého komunikačního jazyka. I když mluvíme stejným jazykem, neznamená to, že si musíme dobře rozumět. Důležitou roli hrají procesy kódování a dekodování.¹⁰

Masová komunikace – v masové komunikaci mluvčí předává sdělení širšímu obecnstvu.

Média - definice na téma „médiá“ existuje mnoho. Teoretici se ani po mnoha letech neshodli na jednotné definici. Jednu z definic uvádí Osvaldová, která za komunikaci považuje vše „*co slouží jako prostředek k uchování a přenosu sdělení v prostoru a čase.*“¹¹

Neverbální komunikace – proces dorozumívání se neslovními prostředky. Obecně se jedná o přenos informací a sdělení vyplývajících z postoje člověka, zvířete či jiného organismu. V sociální komunikaci se v užším pojetí považuje za neverbální komunikaci „řeč těla“.¹²

Verbální komunikace – rozumí se vyjadřování pomocí slov prostřednictvím příslušného jazyka. V širším pojetí se do verbální komunikace zařazuje komunikace ústní i písemná, přímá nebo zprostředkovaná, živá nebo reprodukováná.¹³

Pseudokomunikace – způsob komunikace, při které dochází k jinému pochopení významu informace (zprávy) než to bylo původně zamýšleno.¹⁴

Symbol - znak s hlubším nebo skrytým významem, zástupný znak.¹⁵

1.2 Funkce komunikace a její zásady

Pro úspěšně vedenou komunikaci potřebujeme komunikační prostředky – verbální, neverbální a komunikaci realizovanou činy a skutky. Důležité jsou také konkrétní cíle. Autor

---

⁹ VYMĚTAL, J. *Průvodce úspěšnou komunikací. Efektivní komunikace v praxi*. Vydání první. Praha: Grada Publishing, 2008. 328 s. ISBN 978-80-247-2614-1. s. 23.

¹⁰ Tamtéž, s. 25 – 26.

¹¹ OSVALDOVÁ, B. a kol. *Encyklopedie praktické žurnalistiky*. 1. vydání. Praha: Libri, 1999. 255 s. ISBN 80-85983-76-1. s. 104.

¹² VYMĚTAL, J. *Průvodce úspěšnou komunikací. Efektivní komunikace v praxi*. Vydání první. Praha: Grada Publishing, 2008. 328 s. ISBN 978-80-247-2614-1. s. 54.

¹³ Tamtéž, s. 112.

¹⁴ HELP24: Slovníček pojmů. [online]. [cit 2010-02-08]. Dostupné z URL:

<http://www.help24.cz/index.php?page=slovnicek-pojmu&view=vyraz_P>

¹⁵ tamtéž

informací se snaží, aby jimi ovlivnil chování lidí, ovlivňoval mezilidské vztahy. Další úlohou komunikace je, aby plnila určité funkce. Podrobně je specifikuje Mikuláščík.¹⁶

- **Informativní** - podávání určitých informací, dat mezi lidmi.
- **Instruktivní** – v podstatě funkce informativní, s přídavkem vysvětlení významů, pojmů, postupů, atd.
- **Přesvědčovací** – působení na jiného člověka se záměrem změnit jeho názor, postoj, je často manipulativní.
- **Posilující a motivující** – svým způsobem patří do funkce přesvědčovací – posilování sebevědomí, vlastní potřebnosti.
- **Zábavná** – jde o to pobavit, rozesmát, vyplnit čas komunikováním.
- **Vzdělávací a výchovná** – specificky utvářená prostřednictvím vzdělávacích institucí.
- **Socializační a společensky integrující** – vytváření vztahů mezi lidmi, sblížování, navazování kontaktů, posilování pocitu sounáležitosti.
- **Osobní identity** – pomáhá ujasnit spoustu věcí o sobě samém.
- **Poznávací** – souvisí s funkcí informativní. Zahrnuje spíše pohled komunikanta.
- **Svěřovací** – slouží ke zbavování se vnitřního napětí, zbavování se těžkostí, svěřování osobních potíží atd. Většinou se očekává podpora a pomoc.
- **Úniková** – když je člověk sklíčený, otrávený, znechucený, potřebuje si s někým popovídat, odreagovat se.

Všeobecně hovoříme o tom, že člověk je tvor společenský, že má potřebu být s někým neustále v blízkém kontaktu, aby mohl vyjádřit své potřeby, pocity, ale také získal nově vědomosti. Tím, jakým způsobem se dokážeme vyjadřovat, dáváme najevo, jaká jsme osobnost.

Klapetek tuto skutečnost vyjádřil následovně: „*Lidské slovo je nedocenitelný dar. Je uměním říci pravé slovo v pravý čas. Netroufám si nikomu radit, co má říci, když mu někdo poví to či ono, ani co přesně dělat a říkat v různých životních situacích. Nedomnívám se, že něco takového by se člověk mohl naučit. Schopnost říci pravé slovo je vedlejším produktem kultivované životní zkušenosti a filozofie.*“¹⁷

Vyjadřujeme se a komunikujeme verbálně i neverbálně, ale usilujeme o to, aby našemu vyjádření všichni co nejlépe porozuměli. Důležité je, jak ke komunikaci přistupujeme,

---

¹⁶ MIKULÁŠČÍK, M. *Komunikační dovednosti v praxi*. Praha: Grada Publishing, 2003. 368 s. ISBN 80-247-0650-4. s. 21.

¹⁷ K LAPETEK, M. *Komunikace, argumentace, rétorika*. Praha: Grada Publishing, 2008. 256 s. ISBN 978-80-247-2652-6, s. 12.

protože podle kvality komunikace nás posuzují ostatní. Kulka uvedl: „*Řečový projev se realizuje na podkladě výběru a kombinace jazykových prostředků. Nejprve jsou vybrána slova, která by mohla určitou myšlenku vyjádřit, tato slova jsou zkombinována do řečové konstrukce. Člověk má v paměti uloženy vzory větných konstrukcí, podle nichž pak jednotlivé věty skládá. Výsledný tvar výpovědi je zpětně kontrolován a odpovídá-li původnímu smyslu zamýšleného sdělení, nabývá zvukovou kvalitu.*“¹⁸ Kulka říká, že komunikujeme nejen proto, abychom něco sdělovali, nýbrž abychom také něco sdíleli.¹⁹

---

¹⁸ KULKA, J. *Psychologie umění*. 2. přepracované a doplněné vydání. Praha: Grada Publishing, 2008. 440 s. ISBN 978-80-247-2329-7, s. 212.

¹⁹ Tamtéž, 229.

2 Masová komunikace jako celospolečenský proces

Zájem o masovou komunikaci a vliv médií na společnost i chování jednotlivců, zejména u mládeže, narůstá úměrně k tomu, jak stoupá význam médií. Masová komunikace je typickým jevem moderní společnosti, současně je zároveň produktem modernizace, ale i faktorem dalšího úspěšného rozvoje, dle západních měřítek. V této kapitole se věnuji masovým médiím jako fenoménu doby v koexistenci se společností.

2.1 Masová média a společnost

Masová média, která jsou nedílnou součástí společnosti, nabízejí množství nejrůznějších informací majících různou informační hodnotu. Záleží na veřejnosti, jak se získanými informacemi naloží, zda si je bude analyzovat a využívat podle svých potřeb, nebo zda je nebude vnímat tak intenzivně, aby se jimi nadále zabývala. Jiráček je názoru, že „Specializované instituce (mediální organizace) produkují a přednášejí sdělení rozsáhlým skupinám příjemců (publiku), které s nimi nejrůznějším způsobem nakládají a s vědomím jejich existence nejrůznějším způsobem jednají.“²⁰ Základem masové komunikace je princip, že se veškeré informace dostávají k různým cílovým skupinám prostřednictvím masových médií. Ty nemají charakteristické cílové vazby ani určitou hierarchii, vzájemně mezi sebou nekomunikují. Odborníci o těchto cílových skupinách hovoří jako o mase. Na jejím formování se podílí snaha o to, aby společnost byla všeobecně kulturně vzdělávána, aby se posílila gramotnost a zároveň byly vytvořeny podmínky pro využívání volného času. Masová komunikace slouží k tomu, aby masa k sobě cítila sounáležitost a společenskou solidaritu. Ftorek definoval masovou komunikaci jako: „jednosměrnou komunikaci od zdroje informace k velké množině individuálních příjemců, uskutečňovaná prostřednictvím technických prostředků masové komunikace – masových médií.“²¹

Je zcela jednoznačné, že masová média vytvářejí v souvislosti s vazbou na veřejnost nové sociální vazby. Lidé se sdružují podle určitých zájmů a podle potřeb. Média ulehčují vzájemnou komunikaci mezi nimi. Mezi masová média náleží veškerý tisk (noviny, časopisy, knihy), film, pozemní, kabelové, satelitní televizní, rozhlasové vysílání, kompaktní disky, magnetofonové nahrávky, ale také internetové verze tištěných periodik, internetová periodika, rozhlasové a televizní vysílání po internetu. K úloze masových médií poznamenává McQuail,

---

²⁰ JIRÁK, J. Předmluva k českému vydání. In: McQuail, D. *Úvod do teorie masové komunikace*. Praha: Portál, 1999, 448 s., ISBN 80-7178-714-0, s. 15 – 19.

²¹ FTOREK, J. *Public relations jako ovlivňování mínění*. 2. vydání. Praha: Grada Publishing, 2009. 200 s., ISBN 978-80-247-2678-6, s. 14.

že mají zásadní a rostoucí vliv, jako prostředníci jsou významným zdrojem moci, současně i základním nástrojem přenosu životně důležitých informací pro většinu společenských institucí.²²

Pro všechna masová média je příznačné, že v procesu masové komunikace plní úkoly, které vymezili Jirák a Köpplová:²³

1. nabízejí **obsahy** (sdělení) určené prvotně ke krátkodobému užití (jako je zpravodajství a zábava), které mají aktuální charakter (zpravodajství) a jsou
2. produkovány formálními **organizacemi** s vnitřní hierarchií pravomocí a odpovědností, užívajícími vyspělé technologie sloužící k **multiplikaci** vyrobeného sdělení a jeho **distribuci** s pomocí rozmanitých zprostředkujících technik, aby se dostaly
3. k masovému, disperznímu a anonymnímu **publiku** (k velkému, rozptýlenému, neuzavřenému počtu lidí), a to
4. **veřejně**, tedy bez omezení přístupu,
5. převážně **jednosměrně**, tedy bez možnosti výměny role podavatele a příjemce, popř. s technologicky organizovanou interaktivitou, a
6. **nepřímo**, tedy s odloženou a institucionalizovanou zpětnou vazbou, a to vše
7. s určitou **periodicitou** produkce, která je
8. nabízena **pravidelně**, resp. **průběžně**,
9. přičemž toto publikum je složeno z **jednotlivců** zapojených do svých sociálních vazeb a **aktivně** nakládajících s tím, co jim média nabízejí. (Podobně charakterizuje úkoly masových médií Kunczik.)²⁴

Jirák a Köpplová se zmiňují o pojmu veřejnost, popisují jeho vývoj v souvislosti s vývojem společnosti. Zdůrazňují především, že se význam pojmu začal výrazně měnit v posledních letech. „S nastupující demokratizací veřejného života se pojem veřejnost začal významově měnit a nabývat významu, ať již ve smyslu téměř jakostním (jako ve výrazu odborná veřejnost), či národním či státním nebo ještě širším. Přístup k veřejnosti v tomto smyslu postupem času ztrácí původní význam, je svým způsobem automatická a přichází jakoby sama s tím, že jedinec patří do určité společnosti.“²⁵

---

²² McQUAIL, D. *Úvod do teorie masové komunikace*. Praha: Portál, 1999, 448 s. ISBN 80-7178-714-0, s. 21.

²³ JIRÁK, J. KÖPPLOVÁ, B. *Masová média*. Praha: Portál, 2009. 416 s. ISBN 978-80-7367-466-3.

²⁴ KUNCZIK, M. *Základy masové komunikace*. 1. vydání. Praha: Karolinum, 1995. 308 s. ISBN 80-7184-134-X. s. 17.

²⁵ JIRÁK, J., KÖPPLOVÁ *Masová média*. Praha: Portál, 2009. 416 s. ISBN 978-80-7367-466-3. s. 196.

Meyrowitz se dlouhodobě zabýval teorií působení hlavních komunikačních médií na proměnu sociálního chování jedinců. Uváděl, že nové technologie umožňují, aby lidé byli přítomni událostem v místech, kde by se jinak v okamžiku konání události fyzicky nenacházeli. Meyrowitz je přesvědčen o tom, že „skupiny ztrácejí prostřednictvím elektronických médií výhradní přístup k aspektům vlastních zákulisních oblastí a mohou „nahlížet“ do zákulisních oblastí jiných skupin.“²⁶ Došel k závěru, že například díky televizi dnešní diváci vidí tzv. do „zákulisí kuchyně“, kam by jinak neviděli. To jim umožňuje, že například politiky mohou často vídat v jiném světě.

2.2 Vliv médií na masovou komunikaci

Že masová média mají skutečně velký vliv na formování veřejného mínění, je neoddiskutovatelné. Záleží jen na příjemcích sdělení, do jaké míry tento vliv na ně má. Považujeme již také za samozřejmé, že média formují postoje a názory nejen jednotlivců, ale celé společnosti. V souvislosti s nástupem nových komunikačních technologií se začalo hovořit o tom, že je nutné i v masových médiích provést určité rozdělení, podle konkrétních znaků. Jako nejjednodušší se jeví jejich rozdělení do skupin. Nejznámější z nich je teorie McQuaila, který zkoumání rozdělil do čtyř fází podle časových období.²⁷

První fáze – od začátku 20. stol. do 30. let

Vyznačuje se názorem, že média mají neomezenou moc, takže mohou podle svého uvážení manipulovat s veřejností tak, jak si to přejí jejich majitelé.

Druhá fáze – průběh 30. let do 60. let 20. století

Rozvíjí se systematický výzkum účinků médií založený především na experimentálních metodách a poznatcích ze sociální psychologie. McQuail k této fázi dodává, že se ukázalo, že média tak výrazné účinky nemají, ale že spíše fungují v rámci stávající struktury sociálních vztahů a konkrétního společenského a kulturního kontextu.²⁸

Třetí etapa – od konce 70. let 20. století

Charakteristické je opětový příklon k teorii, že média mají silné účinky. Soustředí se na účinky dlouhodobé. Objevuje se agenda setting, výrazně ovlivňuje zkoumání účinků působené médií na několik dalších desítek let. Tato agenda považuje za základní tvrzení, že

---

²⁶ MEYROWITZ, J. *Všude a nikde: vliv elektronických médií na sociální chování*. 1. vydání. Praha: Karolinum, 2006, 344 s. ISBN 80-246-0905-3, s. 116.

²⁷ McQUAIL, D. *Úvod do teorie masové komunikace*. Praha: Portál, 1999, 448 s. ISBN 80-7178-714-0.

²⁸ Tamtéž, s. 361.

média mohou nastolovat témata, která se budou zdát veřejnosti jako velmi zajímavá, ale hlavně důležitá, protože podle jejího názoru budou formovat veřejné mínění.

Čtvrtá etapa od konce 70. let 20. století do současnosti

Zdůrazňuje schopnost masových médií vytvářet určitou realitu, kterou následně předkládají veřejnosti, která se může, ale nemusí předkládanými informacemi řídit. Existuje několik základních kritérií, podle nichž lze rozeznávat jednotlivé typy účinků.

Mezi nejznámější kritéria dělení účinků médií patří:

- úroveň, na které se projevují,
- oblast, v níž se projevují,
- síla, s níž se projevují,
- zdroj, z něhož pocházejí,
- záměrnost, kterou jsou či nejsou podloženy,
- časové zpoždění, s nímž se projevují.

Podle úrovně, na níž se účinky médií projevují, je lze dělit na:

- individuální (působí na jednotlivce),
- skupinové (působí na sociální skupinu),
- organizační (působí na úrovni sociální organizace),
- institucionální (působí na úrovni sociální instituce),
- societální (působí na úrovni celé společnosti),
- kulturní (působí na úrovni kultury překračující hranice národní společnosti).²⁹

Schellmann rozdělení médií shrnuje ve svém konstatování takto: „*Média v komunikaci organizací jsou velké kooperativní sítě uvnitř podniků, úřadů a jiných institucí. Zahrnují všechny aspekty interpersonální a skupinové komunikace. Média zasahují významně do organizační struktury.*“³⁰ Vliv médií na společnost a také jejich účinky můžeme rozdělovat podle dalších kritérií. Hodnotíme, zda působí na jednotlivce nebo celou společnost, jestli jsou dopady sdělení informace slabé nebo silné, zda budou mít na jednotlivce nebo celou společnost krátkodobý nebo dlouhodobý vliv. Rozlišujeme je také podle, zda jsou kognitivní (poznávací), které můžeme využít pro rozvoj svých vědomostí, postoje – na základě sdělení zaujmeme konkrétní postoj, na citové, fyziologické, na účinky mající vztah k hodnotám společnosti atd.

---

²⁹ JIRÁK, J., KÖPPLOVÁ, B. *Mediální studia a předmět jejich zájmu*. [online]. [citace 2010-02-08]. Dostupné z URL: <http://clanky.rvp.cz/clanek/o/z/542/MEDIALNI-STUDIA-A-PREDMET-JEJICH-ZAJMU.html>. ISSN 1802-4785.

³⁰ SCHELLMANN, B. A KOL. *Média: základní pojmy, návrhy, výroba*. Praha: Europa Sobotáles, 2004. 482 s., ISBN 80-86706-06-0, s. 14.

3 Masová média a jejich vliv na děti a mládež

3.1 Právní úprava

Veškerá masová média, která v České republice působí, musí respektovat základní pravidla a normy, tj. především zákony, které přesně specifikují práva a povinnosti. Významnou změnu zaznamenala česká legislativa v oblasti elektronických médií. Zákony mají za úkol zajistit ochranu společnosti, především dětí a mládeže před riziky a negativy spojených s jejich vysíláním a také užíváním. Jedná se především o zajištění ochrany práv dětí na jejich bezpečnost, především z hlediska manipulace s nimi. Zákony sice zajišťují určitá pravidla a principy jejich regulace, i když vycházejí z určitých historických tradic. Ty ale nedávají záruku, že někdy nemůže dojít k porušení zákona, za které musí následovat sankce ve smyslu platných českých zákonů. Z hlediska ochrany určitých skupin obyvatelstva je důležitá úloha určité regulace pořadů a obsahů vysílání elektronických médií především ve vztahu k dětem. Mezi hlavní úkoly ve vztahu k dětské populaci patří ochrana dětí a mladistvých, sledování, analýza a případné sankce vztahující se k násilí na televizní obrazovce, případně k dalším pořadům, které by mohly ohrozit psychický nebo morální vývoj. Jedním z kontrolních mechanismů jsou například etické kodexy, profesní a odborné asociace.

Z hlediska důsledné kontroly působení elektronických médií je horší situace především na internetu. Toto nezvykle rychle se rozvíjející nové médium připravuje denně svým návštěvníkům tak velké množství informací, že jejich kontrola (neplést s cenzurou) je mnohdy z hlediska vhodného obsahu pro děti neúčinná. Často se můžeme setkat s názorem, že prostřednictvím elektronických médií (ponechávám stranou televizní vysílání), je dááno příliš mnoho možností dětem a mladistvým, aby mohli sledovat na internetu výrazně negativní zprávy, videa, hry, které působí na jejich psychiku. Mnozí odborníci předpokládají, že dílčí akce nemohou mít na děti a mládež vliv, ale pokud se začnou kumulovat, zcela určitě vliv mít budou. Pokud děti často uvidí v elektronických médiích násilí (na internetu stačí například tolik populární videohry), dítě může získat dojem, že tento stav násilí je v lidské společnosti zcela normální a začne se také podle tohoto vzoru tak chovat. Nelze říci, že se tak začne chovat každé dítě, ale zejména tam, kde rodina neplní svou socializační funkci, se dítě může doslova obětí špatného pochopení daného jevu, může stát. Na druhou stranu nelze říci, že příčinou nejrůznějších patologických jevů jsou jen elektronická média. Pravdou ale zůstává, že dlouhodobé sledování televizního vysílání, dlouhodobé vysedávání u počítače, surfování na internetu mohou přispět k negativnímu chování a jednání dětí a mladistvých.

Česká republika má dostatek zákonů a dostatek regulačních nástrojů, které mj. zajistí ochranu dětí a mladistvých před negativní vlivy působení elektronických médií. Důležitou úlohu ale také musí sehrát rodiče dětí. Nemohou spoléhat na to, že hlídat jejich děti, jak, kdy a proč sledují a využívají elektronická média, bude škola nebo celá společnost.

3.2 Masová média a jejich využití při výuce

Počítače se po mnoha letech poměrně těžkého „rozjezdu“ staly samozřejmou součástí vyučovacího procesu. Začátky nebyly jednoduché, protože zejména chyběly finanční prostředky na vybavení počítačových učeben. Při zavádění počítačů do škol výrazně také pomohly finanční prostředky z nejrůznějších operačních programů strukturálních fondů, které umožnily zavést do škol nejmodernější počítače a programy. Výuka prostřednictvím počítačů se stala samozřejmostí. Naopak, v poslední době se řeší jiný problém. Průzkumy Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy zjistily, že jsou to naopak učitelé, především vyššího věku, kteří s počítači neumí pracovat anebo umí jen minimálně – vyřídít korespondenci prostřednictvím e-mailové pošty.

3.3 Masová média a vliv na volný čas dětí a mládeže

Efektivní využití volného času dětí a mládeže je často diskutovaným tématem odborníků, učitelů, rodičů i samotných dětí a mládeže. O využití volného času má každý jiné představy. Mnohé výzkumy z posledních let dokazují, že se naše mládež již tolik jako dříve nevěnuje například sportu, ale stále více času tráví vysedáváním u televizní obrazovky a monitoru počítače. Zvláště internet se stal fenoménem druhého a třetího tisíciletí. Je považován za základ komunikace, bez kterého již děti a mládež nemíní být. Umožňuje jim spojení s přáteli, ať se nacházejí kdekoliv, kde je internet dostupný, umožňuje jim rychle sdělovat své názory na dění kolem sebe. Komunikace se pro ně stala cílenou aktivitou. Diskuse, ICQ, Skype, chatování, seznamky, to jsou nyní fenomény, které je zajímají více než mnohé televizní pořady. Z jejich pohledu jsou při televizním vysílání pouze pasivní diváky, při komunikaci na počítači přebírají aktivní roli. Mít možnost vyjádřit svůj názor, který nikdo nekoriguje, nehodnotí ho, zda je správný nebo špatný, dodává dětem a zejména mladým lidem hodně sebevědomí. Internet nad televizí vítězí. Stal se komunikačním nástrojem, který pomáhá dětem a mladým lidem využívat jejich volný čas.

V české společnosti došlo k velkému nárůstu využívání počítačové techniky, což mělo a má vliv na masovou kulturu. Díky novým technologiím se neustále zkvalitňuje komunikační

technika, čehož velmi efektivně a hbitě umí mladá generace využít. Odborníci zároveň upozorňují na skutečnost, že děti a mládež málo čtou, neumí se plynule vyjadřovat, vytváří si svůj vlastní jazyk, kterému starší generace nerozumí. Všeobecně se hovoří o tom, a to se netýká jen nejmladší generace, že nastal rapidní úbytek četby knih, poklesla návštěvnost v kinech, dramaticky vzrostl podíl komerčních televizí a jejich vliv na veřejnost.

Jaké závěry je možné udělat z hlediska vlivu masových médií, především internetu na děti a mládež.

- a) prokazatelně roste počet domácností, které jsou vybaveny počítačem a připojeny na internet
- b) děti a mládež tráví u internetu stále více volného času, což má vliv na jejich vědomosti, názory a postoje
- c) snižuje se význam tradičních elektronických médií (televize), naopak roste vliv nových médií – internetu, PC, DVD apod.
- d) zvyšuje se podíl volného času na denních aktivitách, což přispívá k tomu, že děti a mládež stále více času věnují internetu a aktivitám s ním souvisejícím
- e) je nutné zvyšovat povědomí dětí o možném nebezpečí na základě kontaktů s neznámými osobami.

3.4 Negativní vliv internetu na děti a mládež

Internet má děti kladný vliv v tom smyslu, že jim zprostředkovává rychle nejnovější informace z různých oblastí lidského života, které potřebují především do školy. Přes všechny klady, které internet má, je nutné také vidět jeho zápory. Ty lze rozdělit do dvou skupin – první jsou problémy týkající se pohybového aparátu dětí a mládeže, druhé jsou problémy, týkající se jejich psychického zdraví.

Dětské lékaři by určitě potvrdili, s kolika případy dětí s potížemi pohybového ústrojí se denně setkávají. Poruchy hybnosti končetin, a jejich částí, problémy s páteří (skolióza), nadměrné zatěžování očí, nadváha. Alarmující je především poškození páteře z důvodů dlouhodobého vysedávání u počítače. Psychiatři by na oplátku mohli uvést desítky případů, kdy děti končí v psychiatrických léčebnách, protože se již v útlém věku staly na počítačích závislými tak, že přestávají vnímat, co je reálný a co imaginární svět. Děti mají nejen své záliby ve videohrách a podobných aktivitách, ale také mají i určité koníčky v oblasti vědomostí. Následně se často stává, že své úsilí o získání informací zaměřují příliš jednostranně, a přitom jim uniká mnoho důležitých věcí okolo.

Počítače a internet nejsou jen o zdravotních problémech, ale je to také problém, který se bezprostředně dotýká bezpečnosti dětí. Skutečností zůstává, že se o jejich bezpečnosti při užívání počítače a přístupu k internetu hovoří velmi často, ale ne vždy je to efektivní. Velká část dětí má pocit bezpečí, protože sedí u počítače doma, u své rodiny. O to větší pak bývá strach z nepoznaného. Korespondence po internetu je prvním předpokladem ohrožení dětí. Dítě často netuší, že i když sedí doma, může být skutečně ohroženo. Není zvyklé na zákeřnosti, které zpočátku vypadají velmi nevinně, jako dětská hra.

Webové stránky jsou sice pod dohledem webmasterů a provozovatelů serveru, ale není v lidských a ani v technických silách, vše uhlídat. Nebezpečné jsou především servery, které jsou dány k dispozici nejružnějším chatům, diskusním skupinám, chatovacím programům, ke kterým nemají provozovatelé přístup. Nebezpečí ještě zvyšují webové kamery, které zachycují člověka v reálu, což je nebezpečné zvláště pro děti. Častým problémem, se kterým je možné se setkat, že dnešní děti a mládež ovládají počítač a internet daleko lépe než jejich rodiče, kteří tak často nemají informace o tom, čím se jejich dítě na internetu právě zabývá. Proto by rodiče měli své děti poučit o některých pravidlech a zásadách, které musí děti dodržovat:

- a) vědět, že lidé, se kterými dítě komunikuje na internetu, nemusí být ti, za které se vydávají,
- b) nikomu nelze sdělovat jakékoli údaje o sobě, rodičích, sourozencích, známých,
- c) zásadně odmítat jakékoli návrhy na setkání v reálu, ať jsou nabídky sebevíce lákavější,
- d) o případných nabídkách ihned informovat své rodiče,
- e) úloha rodičů by se měla soustředit na prevenci, na vysvětlení toho, s čím se mohou děti na internetu setkat a jak mají reagovat,
- f) naučit děti, že nejhorší a špatné je, když rodičům zatají, cokoli podezřelého a divného z pohledu dítěte se stane.

Děti by také měly být upozorněny na to, že nemají navštěvovat stránky, jejichž obsah neznají. Za prvé by v počítači měl být kvalitní antivirový program a program, který dokáže zablokovat stránky, které děti nemají navštěvovat a za druhé – děti musí vědět, že jsou stránky, na které počítač upozorní jako na nebezpečné, takže je nutné stránky ihned opustit. Vysvětlit dětem, že tímto způsobem také lze nainstalovat do počítače tzv. špiónážní programy, které mohou rodičům zničit data, popřípadě jim způsobit ekonomické škody. Starší děti jsou již většinou s nebezpečími, která číhají na internetu, seznámeni. Nicméně ani to neznamená, že se nemohou setkat s problémy.

B. Analytická část

4. Výzkum vlivu internetu na děti základní školy

4.1 Úvod do problematiky

Internet se stal novodobým fenoménem. Jeho prostřednictvím získáváme mnoho informací, z nichž velká část by jinak pro mnohé lidi byla nepřístupná anebo stěží přístupná. Uživatelé internetu si zvykli, že mají nejrůznější informace velmi rychle k dispozici. Zvykli si také, že se internet stal prostředkem k navázání vztahů s jinými jedinci i skupinami. Lidé mezi sebou komunikují způsobem, který jim tak rychle neumožní žádné jiné masové médium.

Internet využívají lidé všech věkových skupin, profesí, pohlaví. Internet také umožňuje ve velké míře zachování anonymity a stává se tak, zejména pro malé a mladší děti, velmi nebezpečným. Tyto věkové skupiny nejsou schopny posoudit, jaké nebezpečí jim může hrozit. V internetu vidí pouze nový zdroj své zábavy, který jim umožňuje prožít intenzivně část svého dne. Pokud selže kontrola ze strany rodičů, může se malé dítě dostat doslova do pastí, ze které se sám nedostane. Netuší, že je to pro něj životu nebezpečné. Děti si ani nepřipouštějí, že by se na ně mohly kontaktovat osoby, které je vyhledávají cíleně, protože vědí, že jsou bezbranné, že nejsou schopny odhadnout hrozící nebezpečí.

Přestože jsou i rodiče dětí často na nebezpečí upozorňováni, nabádáni, aby kontrolovali, čemu se jejich dítě na internetu věnuje, není kontrola ze strany rodičů důsledná. Vědomí, že si dítě hraje a rodiče mají chvíli klid na trávení svého volna, je velmi ošidná. Dítě zpravidla netuší, že navázalo kontakt s osobou, se kterou by nemělo. Naopak, vlídný přístup druhé strany, v dítěti vyvolává naprostý pocit bezpečí, doslova otevře své dětské nitro a sdělí informace, o kterých se domnívá, že jsou zcela běžné.

Již několik celosvětově i celostátně probíhají nejrůznější průzkumy týkající se zjišťování situace dětí, které využívají internet. V roce 2009 uskutečnila průzkum společnost AISA, která v závěrech uvedla, například, že:

- a) přibližně polovina dětí ve věku 10 – 15 let má počítač s internetem umístěný v dětském pokoji,
- b) u internetu tráví průměrně 1,5 hodiny denně v pracovním týdnu a až 2,5 hodiny denně o víkendu,
- c) okolo 70 % dětí na internetu navštěvuje diskusní skupiny,
- d) 37 % českých dětí ve věku 14 – 15 let komunikuje na internetu s cizími lidmi, které znají pouze z virtuálního prostředí,

- e) 14 % dětí v tomto věku se pak osobně schází s lidmi, které na internetu poznaly,
- f) více než třetina dětí ve věku 14 – 15 let sděluje na internetu neznámým osobám své osobní a kontaktní údaje,
- g) přibližně polovina dětí posílá svoje fotky a na internetu sdílí svá videa,
- h) 17 % rodičů nekontroluje, co jejich děti na internetu dělají, většina provádí pouze namátkové kontroly.³¹

4.2 Cíl výzkumu

Cílem výzkumu provedeného ve Fakultní základní škole, Tererovo náměstí 1 v Olomouci, bylo zjistit, jaký vztah mají žáci k internetu, jak k němu přistupují z hlediska uvědomění si, jaká pravidla musí bezpodmínečně dodržovat, aby nedošlo k jejich případnému ohrožení. Hlavním cílem dotazníkového šetření bylo především zjistit, zda si děti uvědomují, jakým možným nebezpečím mohou být vystaveny, jakou dobu na internetu tráví, s kým komunikují, jak jsou schopny uvážit důsledky svých postupů při předávání osobních dat o sobě atd.

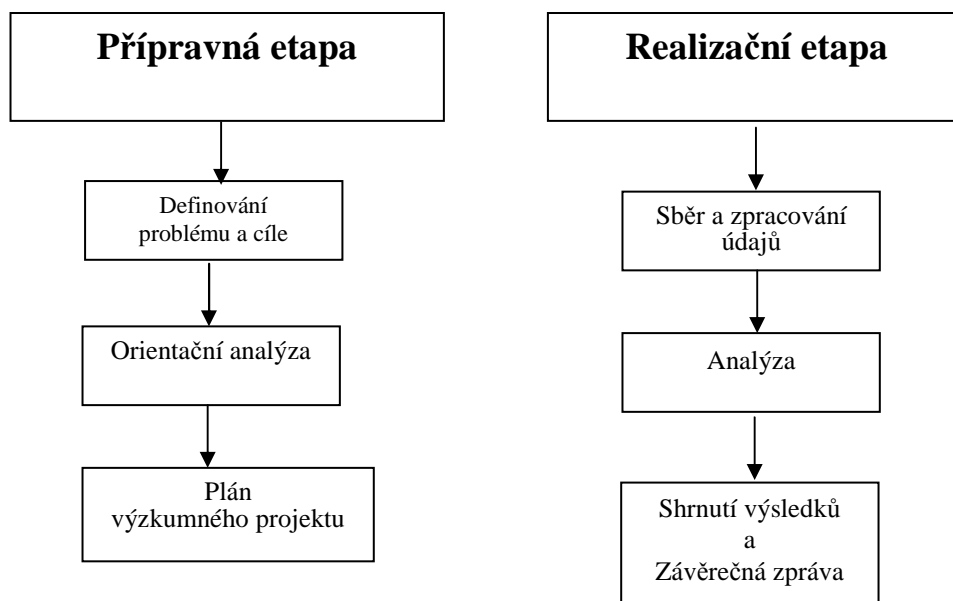
4.3 Metodika výzkumu

Na přípravě procesu výzkumu záleží nejen průběh, ale také jeho výsledek. Pro zajištění akce je nezbytně nutné ujasnit si, co bude cílem našeho zkoumání, co chceme zkoumat a jaké výsledky budeme očekávat. Bez znalostí problematiky, schopnosti zajistit si co nejširší okruh informací o zkoumaném problému nelze předpokládat, že výzkum bude ve svém celku úspěšný. Proto jsem si k ověření hypotéz vybral nejčastější techniku, která je použitelná při všech metodách výzkumu a také proto, že jde o postup, který obsáhne značný počet respondentů, a tím jsem získal velký logicky uspořádaný materiál pro svoji práci. Touto technikou je dotazník, resp. dotazníkové šetření, kterým se zjistí poměr (kvantum či četnost) výskytu určitých odpovědí. K vyhodnocení jsem použil sloupcové grafy s četností odpovědí včetně následného uvedení procentuálních hodnot.

---

³¹ AISA. České děti a internet. [online]. [cit. 2010-03-20]. Dostupné z URL: <<http://www.tns-aisa.cz/NewsDet-n25.aspx>>

Obr. 1: Přípravná a realizační etapa výzkumu

Každý výzkum má pevně stanovená pravidla bez ohledu na to, co chce zadavatel zjistit, a jaký typ výzkumu si zvolí. *Obr. 1* znázorňuje přípravnou a realizační etapu výzkumu. Každý výzkum má své opodstatnění. Na základě výsledků zadavatel získá jedinečné a konkrétní údaje, které mu pomohou vyřešit problém, kvůli kterému tento výzkum zadával.

4.4 Cílová skupina

Cílovou skupinou byly děti z Fakultní základní školy, Tererovo náměstí 1, Olomouc, ve věkových kategoriích rozdělených na chlapce a dívky 11 – 12 let, 13 – 14 let, 15 – 16 let. Ve skupině nad 16 let byli pouze 3 chlapci.

4.5 Zpracování dat

Data byla shromážděna ve dnech 15. března až 18. března 2010, kdy následovalo období zpracování získaných údajů. Bylo rozdáno celkem 124 dotazníků, vyplněno se vrátilo 105 dotazníků, z toho byli 44 hoši a 61 dívka. Dotazníky byly zpracovány v grafech podle počtu respondentů, v komentáři jsou zároveň uvedena procenta. V dotazníku je celkem 21 otázek. Byl určen pro chlapce i dívky.

Samotné šetření jsem prováděl ve školních podmínkách a se souhlasem ředitele Fakultní základní školy, Tererovo náměstí 1 v Olomouci.

4.6 Hypotézy

Každý uskutečňovaný výzkum je realizován s cílem zjistit informace o problému, který musí firma řešit. Variant řešení se může naskytnout mnoho. Již dopředu vyvolávají další otázky, na které lze získat jednoznačné nebo rozporuplné výsledky. Z tohoto důvodu se stanovují hypotézy, na které autor výzkumu hledá odpovědi.

Ve své práci jsem pro analytické šetření formuloval 3 pracovní hypotézy, abych v závěrečném hodnocení výzkumu mohl vyslovit závěr o vlivu médií – internetu na děti II. stupně základních škol (6. až 9. ročník). Hypotézy jsem formuloval na základě prostudované literatury, pozorování komunikací na internetových sociálních sítích a na základě svých rodinných zkušeností, včetně komunikací s kamarády svých dětí o daném tématu.

- První hypotéza: Nízký věk dítěte nemusí být překážkou k tomu, aby dokázalo vyhodnotit reálné nebezpečí vyplývající z kontaktů na internetu.
- Druhá hypotéza: Nebezpečné kontakty s neznámými osobami přes internet rostou úměrně s věkem.
- Třetí hypotéza: Čím starší děti, tím mají větší potřebu posílat prostřednictvím internetu své fotografie a další osobní údaje.

4.7 Dotazník

V této části jsem uvedl soupis všech otázek, které dotazník obsahoval. Grafická podoba dotazníku je uvedena v následující kapitole 4.8.

1. Pohlaví.
2. Kolik je Ti let?
3. Kde používáš internet?
4. K čemu využíváš internet?
5. Máš vlastní mobilní telefon?
6. K čemu využíváš mobil?
7. Používáš internet k navazování kontaktů?
8. Používáš „chaty“ s pomocí SMS?
9. Jak často používáš „chaty“ s pomocí SMS?
10. Poskytl(a) jsi během minulého roku přes internet osobní informace osobám, se kterými ses seznámil(a) na internetu?
11. Myslíš si, že poskytování osobních údajů (jako je adresa nebo telefonní číslo) cizím lidem z internetu je nebezpečné?

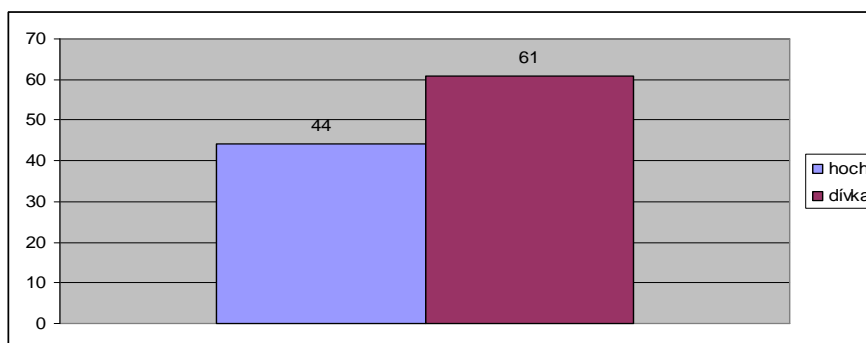
12. Myslíš si, že setkání s lidmi, se kterými jste se seznámili na internetu, může být nebezpečné?
13. Stalo se Ti někdy za poslední rok během chatování nebo pobytu jinde na internetu, že se Tě někdo vytrvale snažil kontaktovat?
14. Báł(a) jsi se v takové situaci (když se Tě někdo vytrvale snažil kontaktovat)?
15. Chtěl si s Tebou během posledního roku někdo, koho jsi poznal(a) přes internet, dát schůzku?
16. Uskutečnila se taková schůzka?
17. Říkáš obvykle někomu o takové schůzce?
18. Slyšel(a) nebo četl(a) jsi někdy o nebezpečí, které souvisí s vytvářením nových známostí přes internet?
19. Kde jsi slyšel(a) nebo četl(a) o nebezpečí, které souvisí s vytvářením nových známostí přes internet?
20. Kolik času trávíš na internetu?
21. Kdyby jsi měl(a) možnost být připojený(á) k internetu „neomezeně“, kolik svého volného času by jsi využil(a)?

4.8 Struktura a odpovědi respondentů

V této kapitole – struktuře, uvádím přehled výsledků se stručným komentářem. Otázky pro děti byly vybírány a formulovány tak, aby neměly potíže jim porozumět. V případě, že by se tak stalo, měly možnost se zeptat na to, jak mají postupovat. Také počet otázek byl volen přiměřeně, aby děti neztratily zájem o zodpovězení otázek a správné vyplnění dotazníku.

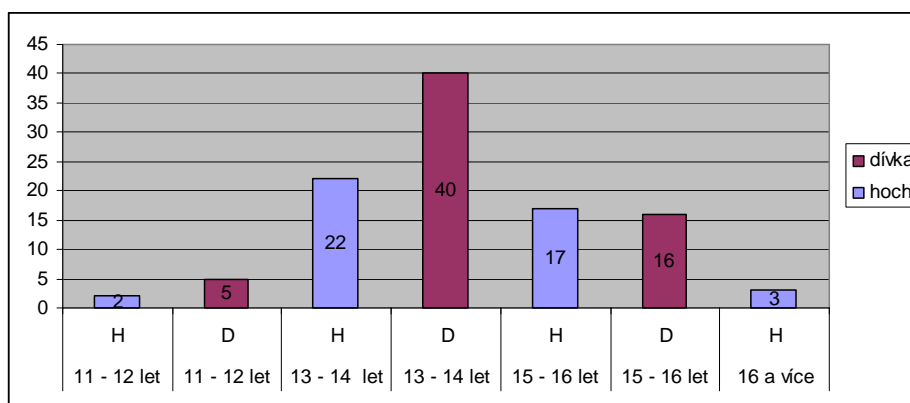
Graf 1: Pohlaví dítěte

Zdroj: autor

Z celkového počtu 105 respondentů byli 44 (42 %) chlapci, 61 (56 %) dívky. Tento stav odpovídá vyššího počtu dívek ve školách – viz *graf 1*.

Graf 2: Rozdělení respondentů podle věkových kategorií

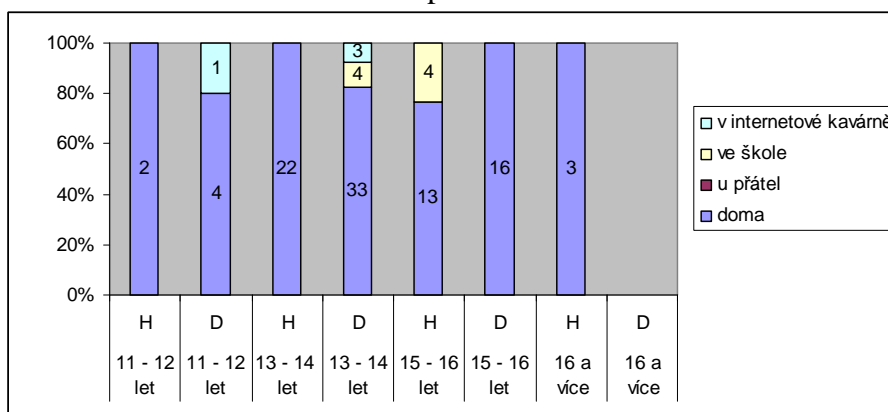

Zdroj: autor

Podle jednotlivých kategorií u dívek převládá věk 13 – 14 let, kterých bylo celkem 40 (66 %) z celkového počtu dívek. Druhou nejpočetnější u dívek byla věková kategorie 15 – 16 let – 16 (26 %), kategorie 11 – 12 let byla zastoupena 5 dívkami (8 %).

Věková kategorie u chlapců byla nejpočetnější v kategorii 13 – 14 let, 22 (50 %), druhá byla skupina ve věku 15 – 16 let, tj. 17 (39 %), zbývající skupiny chlapců měl zastoupení nepatrné – viz *graf 2*.

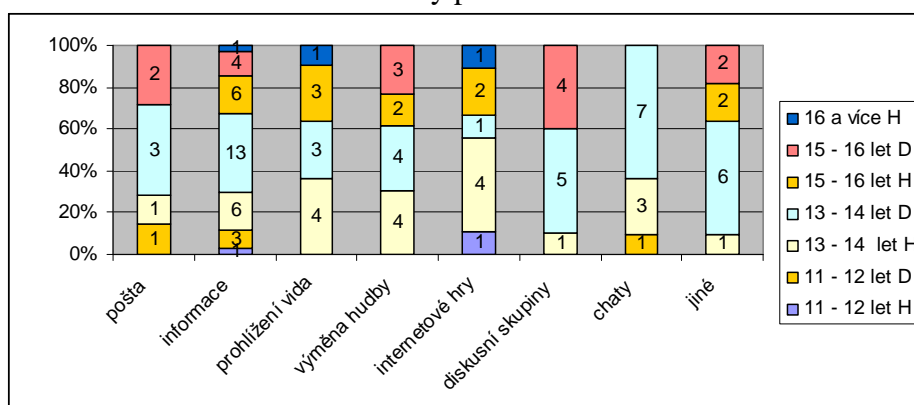
Graf 3: Místo používání internetu

Zdroj: autor

Možnosti kontroly využití internetu a sledování stránek, které jsou nebo nejsou vhodné pro děti by měli využívat především rodiče dětí. Jak vyplynulo z grafu 3, naprostá většina dětí se připojuje k internetu doma. Nejvíce patrné je to u věkové kategorie 13 – 14 let. U hochů se jedná o 22 (50 %) respondentů, u dívek 33 (54 % respondentek). Druhou nejpočetnější skupinou je věková kategorie 15 – 16 let, ve které je 13 (29 %) chlapců a 26 (26 %) dívek. Lze oprávněně předpokládat, že vysoký počet respondentů spočívá v tom, že chlapci a dívky využívají internet již nejen ke hrám apod., ale především k hledání informací, které je zajímají a také pro chatování s kamarády. Z domova se připojuje k internetu 89 % dětí.

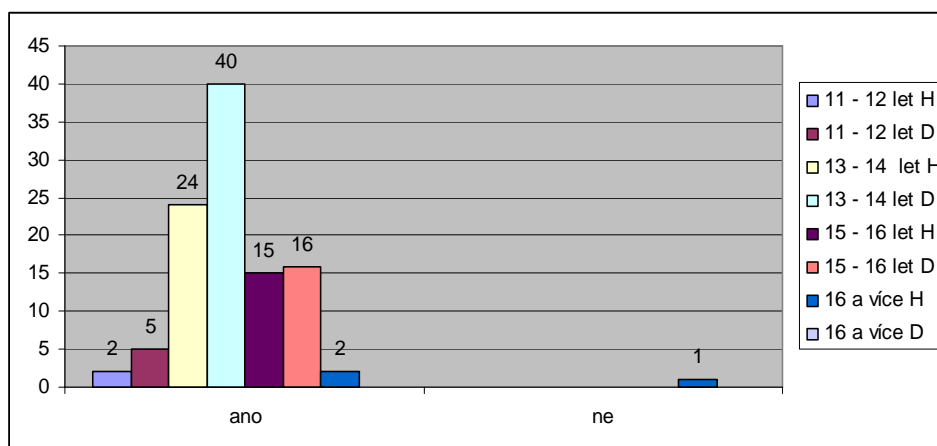
Graf 4: Důvody používání internetu

Zdroj: autor

Z grafu 4 vyplývá, že nejvíce využívají respondenti internet k získávání informací. Nejvíce je to patrné u věkové kategorie dívek 13 – 14 let, tj. 13 (23 %), v téže kategorii u chlapců, kterých je 6 (13 %). Vzhledem k většímu počtu možností se počet respondentů s jejich stanovisky rozptýlili do menších dílčích výsledků. Přesto některým z nich činilo potíže si vybrat, protože 11 (10 %) uvedlo jinou možnost.

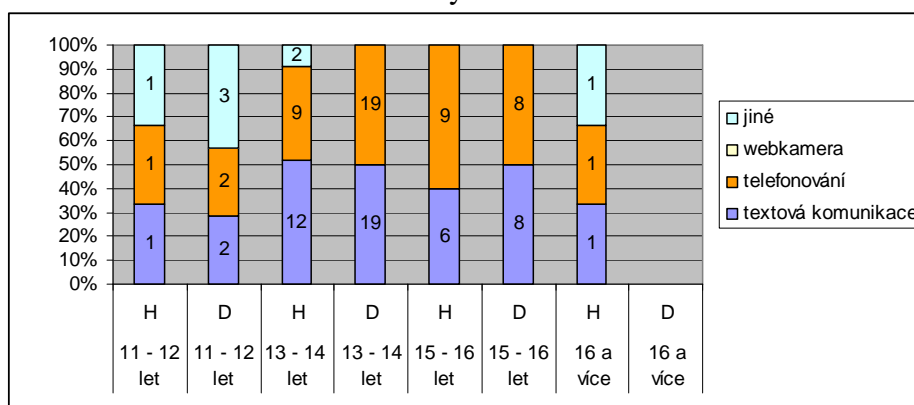
Graf 5: Vlastní mobilní telefon

Zdroj: autor

Mobilní telefon se stal pro většinu žáků základních škol samozřejmostí. Považují ho za přirozený nástroj, který jim usnadňuje a zrychluje komunikaci. Nejvíce mobilní telefon využívají dívky 40 (65 %) ve věkové kategorii 13 – 14 let, na druhém místě hoši 24 (45 %) ve stejné věkové kategorii. Následuje věková skupina dívek 16 (26 %) ve věkové kategorii 15 – 16 let, následovány hoši 15 (34 %) v téže věkové kategorii. Nejzajímavější je poslední údaj – z celkového počtu 105 respondentů nemá mobilní telefon pouze jeden žák – viz *graf 5*.

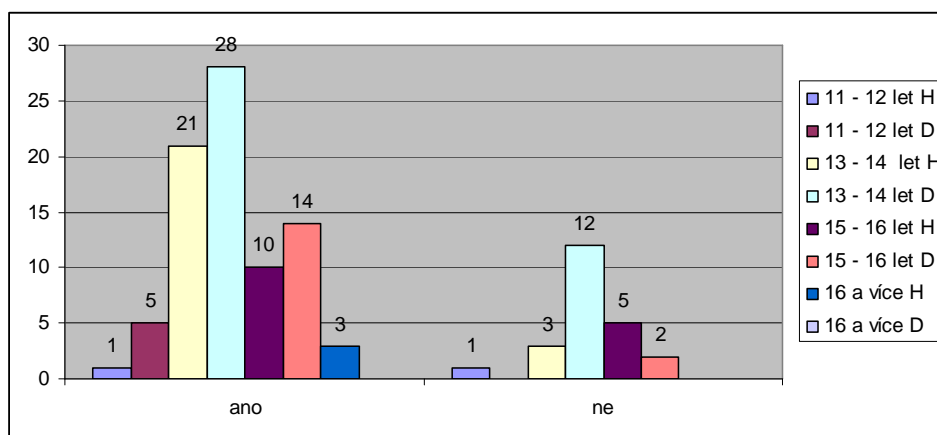
Graf 6: Využití mobilu

Zdroj: autor

Jak vyplývá z *grafu 6*, žáci nejvíce používají mobil k posílání zpráv SMS. Nejvíce je to zřetelné ve věkové kategorii 13 – 14 let, hoši 12 (50 %), výrazněji vedou dívky 19 (31 %). Na druhém místě se umístilo telefonování, vede věková kategorie 13 – 14 let, hoši 9 (20 %), dívky opět 19 (31 %).

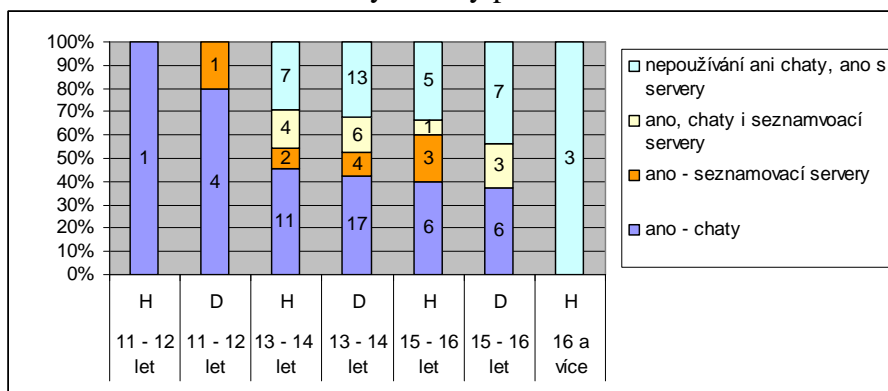
Graf 7: Navazování kontaktů

Zdroj: autor

Podle výsledků *grafu 7* nejvíce používají internet k navázání kontaktů dívky ve věkové kategorii 13 – 14 let, tj. 28 (46 %), následují je v téže kategorii hoši 21 (48 %), dívky ve věkové kategorii 15 – 16 let, tj. 14 (23 %). Na otázku odpovědělo záporně nejvíce dívek ve věkové kategorii 13 – 14 let, tj. 12 (20 %).

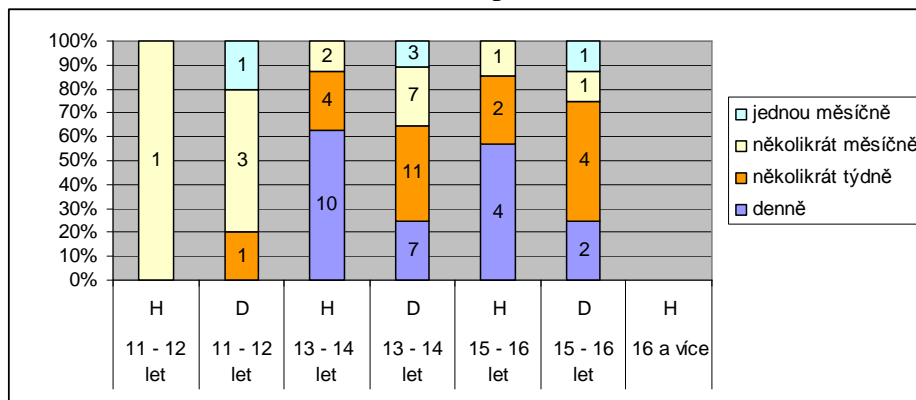
Graf 8: Seznamky a chaty prostřednictvím SMS

Zdroj: autor

Podle *grafu 8* nejvíce používají chatování prostřednictvím SMS dívky ve věkové kategorii 13 – 14 let, tj. 17 (18 %), v téže věkové kategorii chlapci 11 (25 %). Zajímavý je údaj, který dokládá, že 36 (34 %) respondentů nevyužívá SMS chatování, ani chatové servery s SMS. Důvody, proč tomu tak je, mohou být různé. Jako nejvíce pravděpodobný se jeví skutečnost, že mobilní operátoři omezují počet písmen v jednotlivých SMS zprávách. Ti, kteří umožňují delší zprávy, tak je to pouze za cenu připojené reklamní zprávy, což se mnohým mladým příjemců zpráv nelíbí.

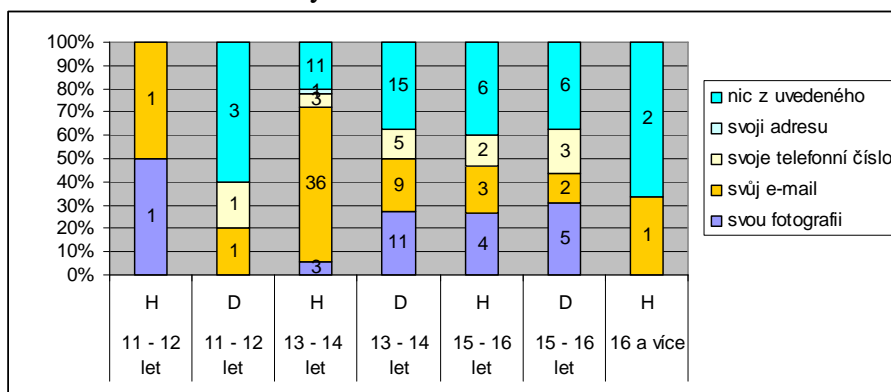
Graf 9: Četnost použití chatů

Zdroj: autor

Výsledku grafu 9 dokládají, že ve věkové kategorii 13 – 14 let nejvíce chatují prostřednictvím SMS chlapci, tj. 10 (23 %), u dívek v téže věkové kategorii 11 (18 %). Ostatní údaje a počet respondentů jsou rozloženy do několika skupin dat. Nejvýraznější je skupina respondentů 40 (38 %) uvádí, že chatují prostřednictvím SMS méně než jednou měsíčně.

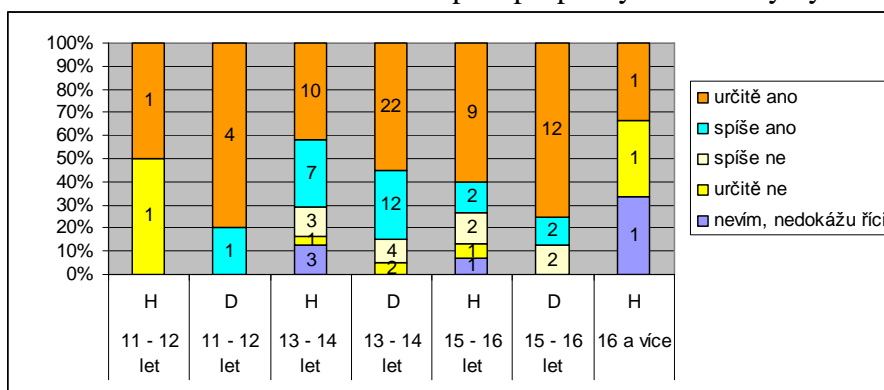
Graf 10: Poskytování informací osobám z internetu

Zdroj: autor

Z grafu 10 je patrné, že ve věkové kategorii dívek 13 – 14 let, jich celkem 11 (18 %) z celkového počtu dívek poskytlo přes internet svoji fotografii. Výrazný rozdíl je u chlapců, kteří byli v této věkové kategorii z celkového počtu chlapců pouze 3 (7 %). Svůj e-mail poskytly opět dívky ve stejné věkové kategorii, tj. 9 (15 %), v téže věkové kategorii 6 (14 %) chlapců. V ostatních věkových kategoriích jsou údaje nepatrné. Vymyká se pouze údaj o tom, že celkem 43 (41 %) respondentů neposkytlo o sobě žádné uvedené údaje.

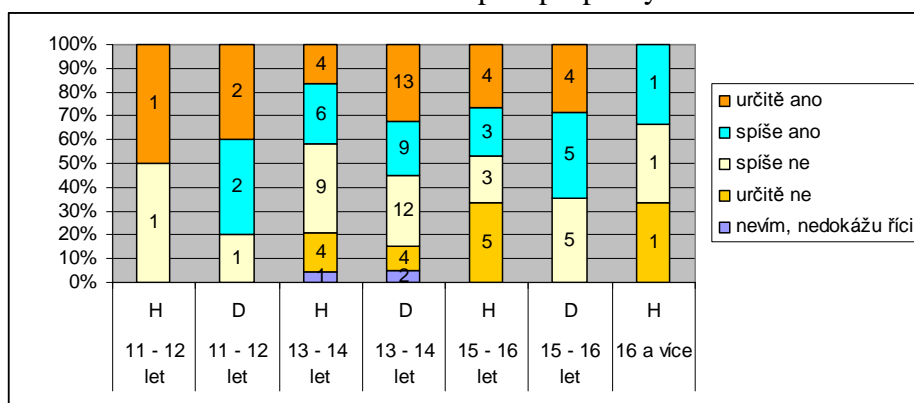
Graf 11/a: Povědomí dětí o nebezpečí při poskytnutí adresy bydliště

Zdroj: autor

Z celkového počtu 105 respondentů uvedlo 22 dívek (19 %), že je nebezpečné uvádět neznámým lidem svou adresu bydliště, údaj se týká jejich věkové kategorie 13 – 14 let. Ve stejné věkové kategorii pouze 10 (23 %) chlapců uvedlo, že je to nebezpečné, 22 (36 %) dívek ve věkové kategorii 15 – 16 let také souhlasí s tím, že poskytování adresy bydliště je nebezpečné. Spíše ano uvádí ve věkové kategorii 13 – 14 let 7 (16 %) chlapců, 12 (19 %) dívek. U ostatních věkových kategorií se malé počty respondentů dělí do několika kategorií. Pět (5 %) respondentů uvedlo, že neví – viz graf 11/a.

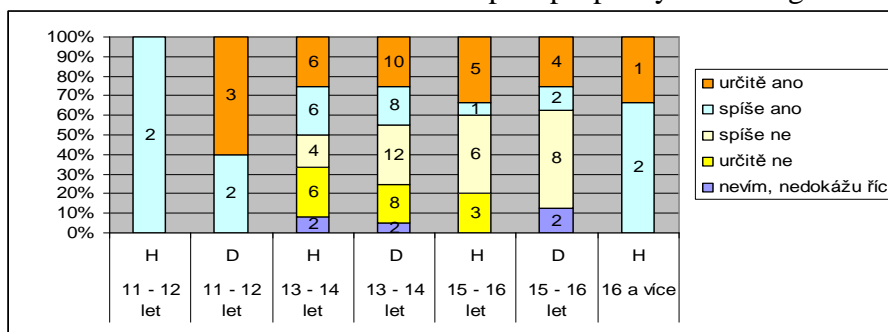
Graf 11/b: Povědomí dětí o nebezpečí při poskytnutí čísla telefonu

Zdroj: autor

Graf 11/b prezentuje dotaz týkající se poskytnutí telefonního čísla. Z grafu vyplývá, že ve věkové kategorii dívek 13 – 14 let se jich 13 (21 %) domnívá, že poskytnutí telefonního čísla neznámým lidem je nebezpečné, ve stejné věkové kategorii se to domnívají pouze 4 (9 %) chlapci. Spíše ano uvádí 9 (15 %) dívek ve věkové kategorii 13 – 14 let, spíše ne ve stejné věkové kategorii 6 (14 %) chlapců. Spíše ne je názoru 12 (20 %) dívek ve věkové kategorii 13 – 14 let a 9 (20 %) chlapců v téže věkové kategorii.

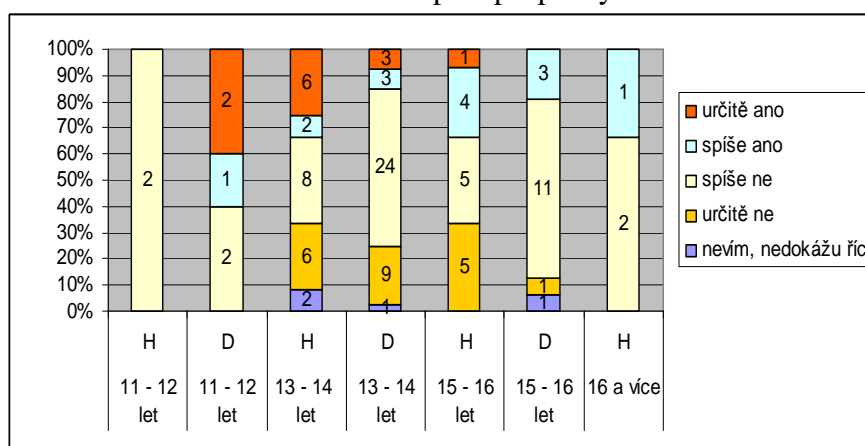
Graf 11/c: Povědomí dětí o nebezpečí při poskytnutí fotografie

Zdroj: autor

Poskytování vlastních fotografií dětí na vyžádání druhé strany chatující s dětmi, je považováno odborníky za vysoce nebezpečné. Zejména malé a menší děti si nebezpečí neuvědomují, protože mají možnost bez problémů vidět na internetu tisíce fotografií malých dětí, které na webové stránky umísťují sami jejich rodiče. Pouze 17 (28 %) všech dívek se domnívá, že poslat svoji fotografii je nebezpečné, spíše ano uvádí 12 (19 %) dívek. Spíše ne uvádí 20 (33 %) dívek a dalších 8 (13 %) uvádí, že určitě ne. Zvláště u dívek je to zarážející údaj, protože z celkového počtu 61 dívek se jich zcela jednoznačně pouze 28 % domnívá, že je to nebezpečné, dalších 65 % si myslí, že to tak nebezpečné není – viz graf 11/c.

Graf 11/d: Povědomí dětí o nebezpečí při poskytnutí e-mailové adresy

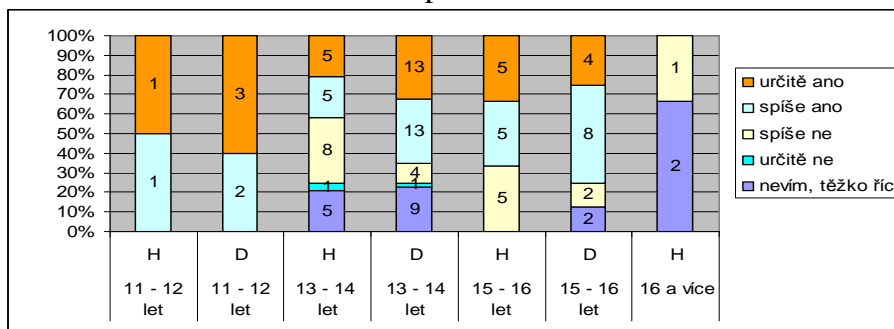

Zdroj: autor

Z grafu 11/d jednoznačně vyplývá, že nejmenší nebezpečí respondenti pocítují při poskytování e-mailové adresy, která přece jen je značně anonymní a poskytuje skutečně větší pocit krytí osoby, které adresa patří. Při problému s obtěžováním je velmi jednoduché adresu zrušit nebo alespoň zablokovat adresáta. Z hlediska bezpečnosti dětí je nejúčinnější zrušení adresy, protože obtěžovatel si může zřídit adresu novou. Z grafu vyplývá, že největší počet respondentů se rekrutuje z dívek ve věkové kategorii 13 – 14 let, které se domnívají, že jim

nebezpečí spíše nehrozí, tj. 24 (39 %), dalších 11 (18 %) dívek ve věkové kategorii 15 – 16 let je téhož názoru. Dalších 9 (15 %) dívek ve věkové kategorii 13 – 14 let si myslí, že určitě jim nebezpečí nehrozí. Zbývající odpovědi jsou téměř rovnoměrně rozloženy do zbývajících kategorií.

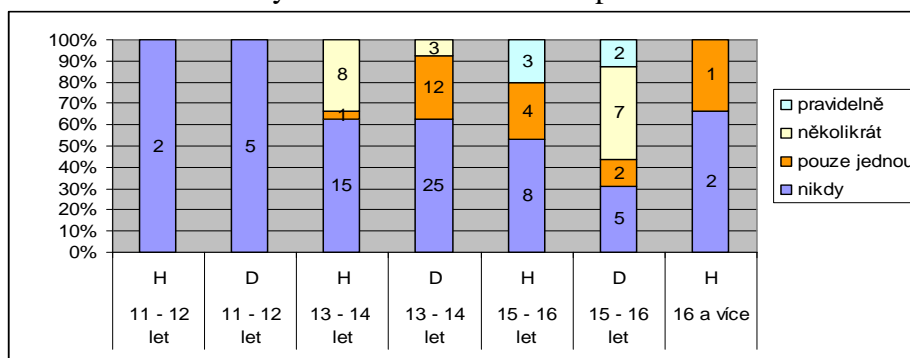
Graf 12: Povědomí o nebezpečí ze setkání s lidmi z internetu

Zdroj: autor

Mladí lidé (mládež) se domnívají, že v případě, že by se chtěli sejit na veřejném místě s některou z osob, se kterou se seznámili na internetu, že se nemůže nic stát, protože „jsou lidem na očích“. Z výzkumu vyplynulo, že z celkového počtu 105 respondentů jich 31 (30 %) je názoru, že určitě ano jim nebezpečí může hrozit. Toto velké nebezpečí připouští zvláště děvčata ve věkové kategorii 13 – 14 let, tj. 13 (21 %) z celkového počtu dívek. Z celkového počtu 105 respondentů jich je 34 (32 %) názoru, že spíše jim nebezpečí může hrozit. Z tohoto počtu opět vedou dívky ve věkové kategorii 13 – 14 let, tj. 13 (21 %). Z uvedených údajů je patrné, že děti jsou si vědomy nebezpečí, které je může hrozit ze setkání s neznámými lidmi. Dalších 18 chlapců a dívek (17 %) uvedlo, že neví – viz graf 12.

Graf 13: Vystavení možnému nebezpečí na internetu

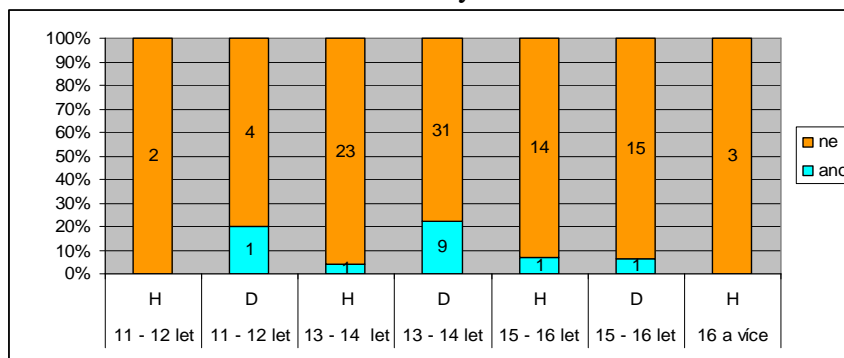
Zdroj: autor

Rodiče musí naučit své děti, že každý jejich přístup na internet, pokud navštěvují stránky, které nejsou vyhraněně určeny dětem, skrývá v sobě potenciální nebezpečí. Děti si

většinou nebezpečí neuvědomí do doby, než se jim stane nějaká nepříjemnost. Z grafu 13 vyplývá, že celkem 62 (59 %) dětí se dosud na internetu nesetkalo s nebezpečím, dalších 20 (19 %) se setkalo s nebezpečím pouze jednou, 18 (17 %) několikrát a 5 (5 %) uvedlo, že se setkali s nebezpečím na internetu již několikrát.

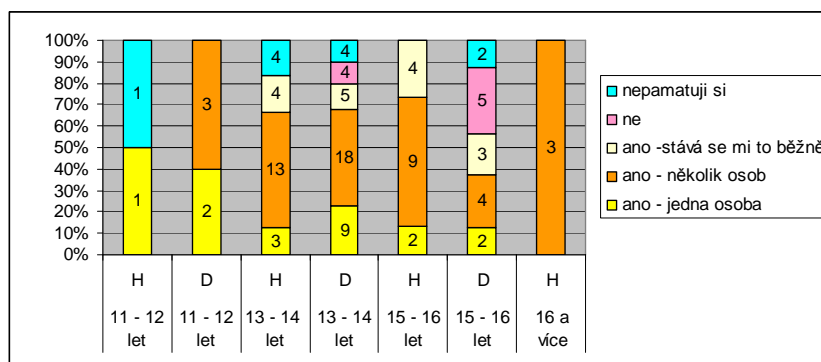
Graf 14: Možná obava z vytrvalého kontaktování

Zdroj: autor

Graf 14 vyjadřuje, že z celkového počtu respondentů se jich pouze 13 (12 %) obávalo možnosti vytrvalého, a tedy nechtěného, kontaktování. Další 92 % respondentů žádnou obavu nemá. Setkání s lidmi z internetu se může jevit pro některé děti jako zajímavé, zvláště v případech, kdy se kontaktující osobě podaří od dítěte zjistit, jaké má hračky, jaké nemá, kterou by chtěl atd. Dítě s vědomím toho, že rodiče nemají peníze, aby mu hračku koupili, se tak bez jejich vědomí na schůzku vydá, zejména děti v nízkém věku.

Graf 15: Setkání s lidmi z internetu

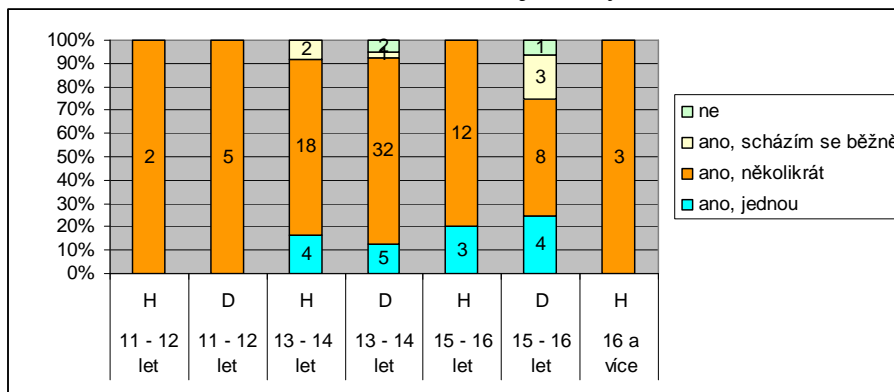

Zdroj: autor

Z grafu 15 je zřejmé, že 19 (18 %) dětí se setkalo s nabídkou alespoň jedné osoby na setkání mimo prostředí internetu, z tohoto počtu se jednalo o 9 (15 %) dívek ve věkové kategorii 13 – 14 let. Další 50 dětí (48 %) se setkalo již s nabídkami několika osob na

setkání, 16 (15 %) uvádí, že se jim to stává běžně. Z uvedených čísel je lze odvodit, že reálné nebezpečí dětem skutečně hrozí a nelze ho podceňovat.

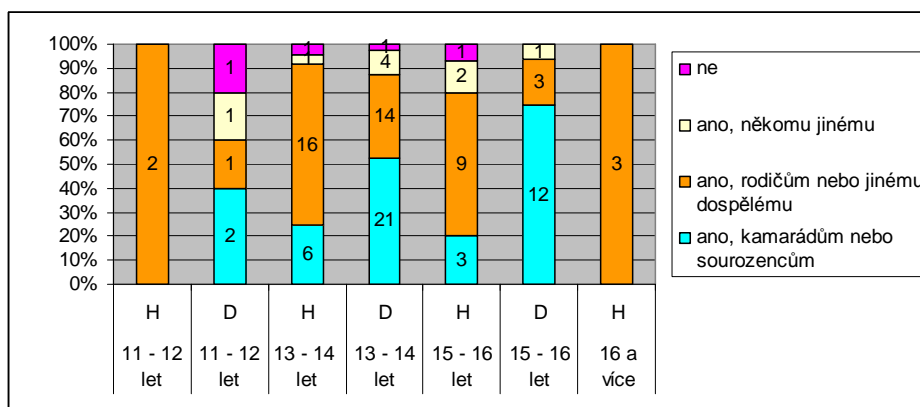
Graf 16: Uskutečnění schůzek sjednaných na internetu

Zdroj: autor

Na otázku, zda se již některý z respondentů sešel s jedincem, se kterým se seznámili na internetu, odpověděl ano, jednou celkem 16 (15 %) respondentů, z toho bylo devět dívek. Ano, několikrát, odpovědělo 80 (76 %) respondentů – viz *graf 16*. Je to vysoké číslo, ale bohužel, nelze z něho vyvodit, zda se opravdu jednalo o schůzky, které si domlouvaly děti s neznámými lidmi anebo zda se jednalo o schůzky se známými jejich kamarádů, které si děti domluvily.

Graf 17: Setkání s lidmi z internetu

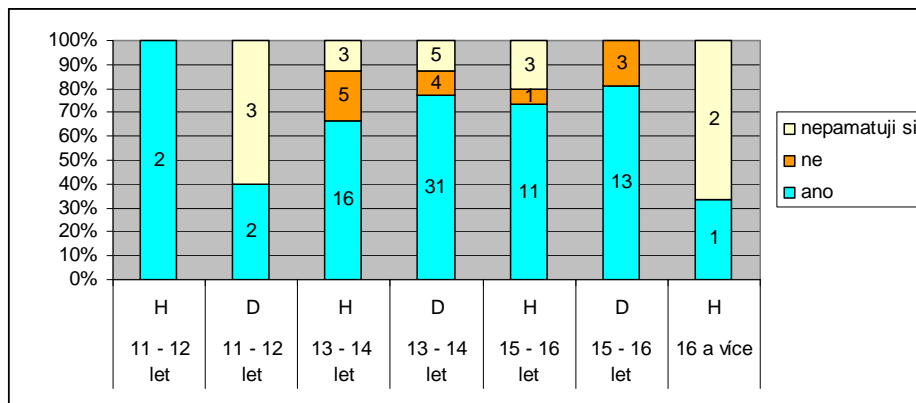

Zdroj: autor

Vzhledem k tomu, že zejména starší děti si uvědomují, že by je rodiče na schůzku s neznámými lidmi nepustili, domnívá se mnoho odborníků na problematiku dětí a internetu, že odcházejí bez vědomí rodičů, nanejvýš něco málo konkrétního naznačí svým sourozencům anebo kamarádům. Z *grafu 17* je zřejmé, že 44 (42 %) dětí schůzku oznámí kamarádům nebo

sourozencům, 48 (46 %) svým rodičům nebo jinému dospělému, 9 (8 %) někomu jinému a zbývající 4 (4 %) svoji schůzku neoznamuje.

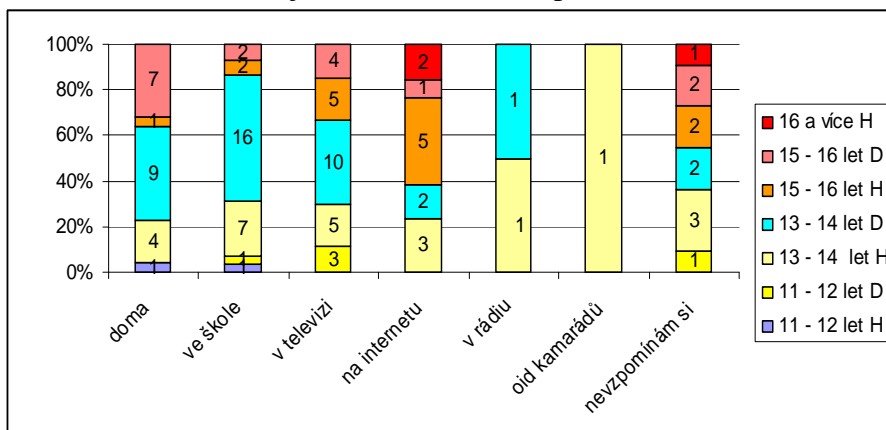
Graf 18: Povědomí dětí o hrozbách setkání s lidmi z internetu

Zdroj: autor

Mnohé výzkumy chování dětí na internetu dokazují, že i přes častá varování dětí stále nebezpečí na internetu podceňují. Celkem 76 (72 %) respondentů uvádí, že o nebezpečí na internetu a setkání s lidmi slyšeli, 13 (13 %) uvádí, že o nebezpečí neslyšelo a 16 (15 %) si nepamatuji, že je někdo varoval – viz graf 18.

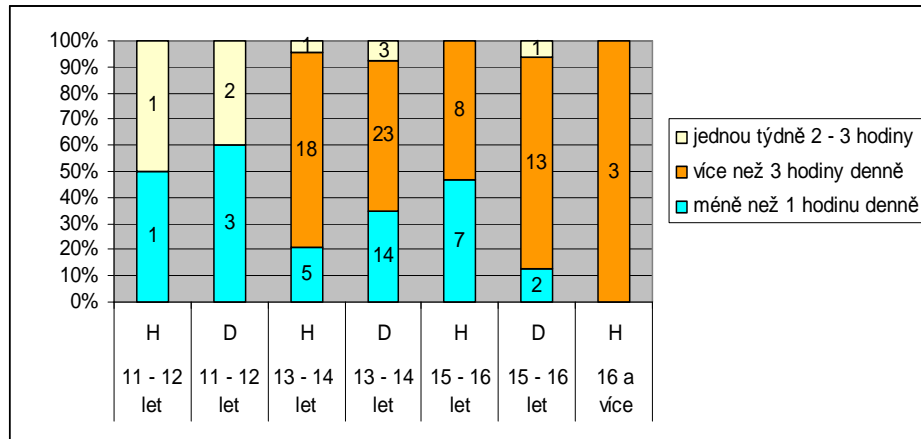
Graf 19: Zdroje informací o nebezpečí lidí z internetu

Zdroj: autor

Z grafu 19 vyplývá, že 22 (21 %) respondentů slyšelo o hrozcím nebezpečí při možném setkání s lidmi z internetu doma od rodičů, 29 (28 %) ve škole, 27 (26 %) v televizi, dalších 13 (12 %) na internetu. Zbývající procenta se dělí mezi informace z rádia, od kamarádů, 11 (10 %) si nevzpomíná.

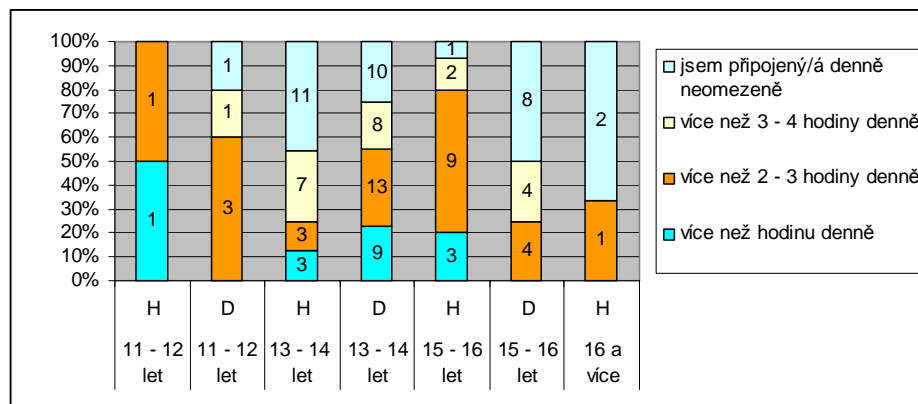
Graf 20: Doba trávená na internetu

Zdroj: autor

Z celkového počtu respondentů jich 32 (30 %) tráví na internetu denně méně než jednu hodinu. Výrazně vystupuje do popředí věková kategorie 14 dívek ve věku 13 – 14 let (23 %) z celkového počtu dívek. Dalších 65 (62 %) respondentů uvádí, že na internetu tráví denně více než tři hodiny a 8 (8 %) jednou týdně 2 – 3 hodiny – viz *graf 20*.

Graf 21: Požadovaná doba trávená na internetu

Zdroj: autor

Odborníci potvrdí, že neustále stoupá počet lidí, kteří jsou na internetu závislí. Internet se přiřadil k další skupině nástrojů, které dokáží negativně ovlivňovat život lidí. Je důležité, aby si již malé děti nezvykaly na to, že bez internetu se nemohou obejít. Z *grafu 21* vyplývá, že 16 (15 %) respondentů by si přálo, aby na internetu mohlo trávit denně více než hodinu, dalších 34 (32 %) by na internetu rádo surfovalo více než 2 – 3 hodiny denně, 21 (20 %) více než 3 – 4 hodiny denně a 33 (33 %) neomezeně.

4.9 Shrnutí výsledků

Používání mobilů, využívání internetu jako zdroje zajímavých informací a především jako nástroje přímé komunikace mezi kamarády a postupně také s neznámými lidmi, kteří jsou v naprosté většině anonymní, představují v současné době takovou samozřejmost, že si téměř nikdo neuvědomí, jaké nebezpečí pro malé děti a mladší děti může čekat. Je nutné si uvědomit, že jde o cílovou skupinu dětí, která nemá žádné zkušenosti nebo téměř žádné zkušenosti se světem komunikace dospělých. Protože se sami chovají bezprostředně, otevřeně, pravdivě a kamarádsky, předpokládají totéž chování u všech, s kterými především na internetu vstoupí do kontaktu.

Bezpočet medializovaných příběhů i výzkumů hovoří o tom, že na děti čeká především na internetu skutečně obrovské nebezpečí. Naivita, a především nezkušenost dětí je snadno zneužitelná. Odborníci na tuto problematiku mohou uvést mnoho příkladů o tom, jak může dítě na svou neznalost doplatit. Problémem je, že i přes mnohá varování a doporučení odborníků směrem k rodičům, většina jich stále nebezpečí internetu podceňuje. Přednější je pro mnohé z nich vědomí, že když sedí dítě u internetu, že nezlobí, že mají chvíli pro sebe. Chybí zpětná kontrola toho, co dítě na internetu hledalo, s kým komunikovalo. Mnoho rodičů nevyužívá možnosti aplikovat do počítače program, který dětem znemožní navštívit stránky, které si rodiče nepřejí. Z výzkumu vyplynulo, že převážná část dětí se k internetu připojuje v domácím prostředí. O to více by měli rodiče sledovat, jak se děti na internetu chovají.

Internet je médiem, který v sobě uchovává tak velké množství informací, že se mnohdy stává pro své návštěvníky nepřehledným. Záleží na tom, jak se člověk dokáže na internetu orientovat, jak vyhledává informace, které stránky si pro jejich informační hodnotu oblíbí, na které se podívá nepravidelně, jen aby zjistil, co je nového, popřípadě zajímavého a jsou také stránky, na které se nepodívá, protože ví, že pro jeho osobu nebudou mít význam. U dětí je tomu jinak. Vzhledem k věku nemají v sobě tolik informací jako dospělý člověk, proto je pro dítě mnoho informací zcela nových, a zvláště z takových okruhů, o kterých se doma nehovoří. Každá nová informace je potom pro dítě velkou senzací. Stačí jen málo a dítě se může stát obětí nejrůznějších negativních kontaktů, které ale vzhledem ke svému věku bere jako pomoc pro sebe, aby se zorientovalo v dosud neznámých věcech. Proto děti rády navštěvují nejrůznější chaty, zapojují se do diskusních skupin, seznamek, protože se domnívají, že chatují s lidmi, kteří jsou věkově na stejné úrovni. Malé dítě nepozná, že na druhé straně může být dospělá osoba, která se za dítě, za kamaráda nebo kamarádku vydává.

Z výzkumu vyplynulo, že ze 105 respondentů jich 104 vlastní mobilní telefon. Toto vysoké číslo svědčí o tom, že mobil se stal přirozenou součástí dítěte. Pravdou je, že rodiče mobily dětem pořizují z důvodů, aby měli kontrolu o tom, kde se jejich dítě pohybuje, s kým se stýká, co právě v daný okamžik dělá. Vzhledem k tomu, že rodiče musí dětem platit kredit, mají alespoň částečnou kontrolu, do jaké míry jejich dítě s okolím komunikuje. Faktem také zůstává, že většina dětí používá ke komunikaci SMS zprávy.

Největším problémem je zabezpečit kontrolu, s kým a kde se dítě stýká. Internet je prostor, kde padají téměř všechny zábrany ke komunikaci. Rodiče musí brát do úvahy, že dítě, zvláště v nižším věku, není schopno posoudit, zda mu hrozí nějaké nebezpečí. Vzhledem ke svému věku považuje všechny lidi na internetu za své stávající nebo nové kamarády. Neuvažuje o tom, že je to mnohdy jen virtuální svět, protože tato situace mi nic neříká. Dítě vidí pouze fakt, že se konečně našel někdo, kdo si s ním pěkně povídá, kdo ho chápe. Proto je pro děti velmi nebezpečné, aby poskytovaly druhé straně jakékoli informace o sobě, svých rodičích, o tom, kde bydlí atd. To stejné platí o možnosti fyzického kontaktu. Malé dítě nemá možnost posoudit, do jaké míry může pro takovéto setkání nebezpečné. Stačí si připomenout jen krátce chování dospělých. Také mají dostatek informací o různých podvodech, podvodnících, a přestože se o tom prakticky téměř denně hovoří v masových médiích, stále se objevují desítky dospělých lidí, kteří těmto podvodníkům naletí. Nelze proto očekávat u malého dítěte, že se bude chovat zodpovědně. Hlavní úkol musí spočívat na rodičích. Pokud si mezi sebou a dítětem nevytvoří důvěru, nemohou očekávat, že se jim děti budou svěřovat s tím, na co se chystají, kdo je oslovil s pozvánkou na schůzku.

5 Diskuse

Výzkum, který se uskutečnil ve Fakultní základní škole, Tererovo náměstí 1 v Olomouci, se týkal vztahu dětí a internetu a působení internetu na děti. Výzkum, který byl dlouhodobě připravován především z hlediska tvorby otázek, aby jim děti rozuměly a mohly správně podle svého uvážení odpovídat, se uskutečnil, díky pochopení vedení školy a vyučujících žáků a žákyň zcela bez problémů. Vedení školy i žáci a žákyň samotní přistoupili k vyplňování dotazníků zodpovědně a také se skutečným zájmem. Dotazníky byly vyplněny pečlivě a díky tomu se mohlo bez problémů uskutečnit jejich vyhodnocení.

Protože bezpečnost dětí pohybujících se virtuálně na internetu je dlouhodobě v popředí pozornosti dospělých osob, škol, institucí a různých organizací, které se starají o bezpečnost dětí na internetu, uskutečnilo se nejen mezinárodně, ale také v rámci České republiky několik výzkumů, které měly za úkol zmapovat současný stav bezpečnosti dětí na internetu, názory dětí na tuto problematiku a v některých případech názory rodičů. Mnou uskutečněný výzkum byl určen pouze pro žáky a žákyň základní školy.

Pro lepší posouzení a porovnání výsledků jsem využil výzkumy, které uskutečnily:

1. AISA, pro nadaci Naše dítě, v lednu 2009, internetový výzkum žáků a jejich rodičů.³²
2. GEMIUS, v březnu 2009, téma „Bezpečnost dětí na internetu“.³³

Protože mě zajímalo, jak budou reagovat děti ve vybrané základní škole, použil jsem část otázek z jejich výzkumů. Výzkumy AISY a GEMIUSu jsou podrobnější, ale bral jsem do úvahy, že dotazníky budou vyplňovat samy děti bez dozoru rodičů, takže jsem nechtěl dát neúměrně vysoký počet otázek z důvodů, že je po určité době přestane bavit na otázky odpovídat. Domnívám se, že v tomto ohledu bude porovnání zajímavé z několika důvodů:

1. snažil jsem se vybrat věkové skupiny, které budou co nejvíce odpovídat věkovým skupinám z výzkumů uvedených společností,
2. děti budou odpovídat bez přítomnosti rodičů, takže se nebudou moci, v případě, že budou nerozhodní, se poradit – musí odpovědět samy,
3. v mnoha průzkumech se badatelé odvolávají na to, že výsledky výzkumu někdy částečně závisí na několika faktorech – od sociálních až po geografické, v tomto ohledu tyto faktory nezkoumám, zatímco např. AISA vybírala respondenty podle velikosti místa bydliště a podle jednotlivých regionů České republiky.

---

³² AISA. České děti a internet. [online]. [cit. 2010-03-20]. Dostupné z URL: <<http://www.tns-aisa.cz/NewsDet-n25.aspx>>

³³ SAFERINTERNET: <http://www.saferinternet.cz/data/articles/down_711.pptx>

Připojení na internet

Na dotaz, odkud nejvíce děti používají připojení k internetu, z mnou provedeného průzkumu ve škole vyznělo, že nejvíce dětí se k internetu připojuje doma - celkem 89 %, viz *graf 3*. Podle AISY se 90 % dětí připojuje k internetu z domova. Podle GEMIUSu se z domova připojuje k internetu dokonce 96 % dětí. Z uvedených čísel je patrné, že napojit se na internet přímo z domova je nejlepší možností pro děti. Přestože v domech mládeže, klubech, ve školách apod. existuje také možnost se na internet připojit, velká většina dětí volí možnost připojit se internet v pohodlí domova i za cenu, že velká část z nich je rodiči kontrolována, zda dodržují stanovená pravidla.

Důvody připojení k internetu

Z uvedené nabídky pro školu v Olomouci žáci označili za prvořadý důvod, proč využívají internet, získání nejrůznějších informací, což byl zcela opačný výsledek, než u zbývajících dvou společností. Zatímco u AISY uvedlo 97 % dětí, že internet využívají především pro odesílání a přijímání e-mailové pošty, u GEMIUSu to bylo 83 % respondentů, ve škole to bylo jen sedm procent žáků a žákyň - viz *graf 4*. Z výsledků zcela evidentně vyplývá, že žáci berou jako nejdůležitější úlohu internetu poskytovat informace a teprve daleko za ostatními faktory zůstává e-mail. Pokud mám hodnotit všechny tři výsledky, musím se přiklonit na stranu žáků a žákyň základní školy v Olomouci, protože z hlediska přínosu internetu pochopili, že výrazně větší význam pro ně mají získané informace internetu než odeslaný nebo přijatý dopis.

Mobilní telefon

Lze konstatovat, že se naplnily předpoklady o vlastnictví mobilních telefonů, které dnes již společnost považuje za zcela běžnou součást denního příslušenství zrovna tak, jako byly dříve náramkové hodinky. Podle výsledků výzkumu ve škole, vlastní mobilní telefon 99 procent žáků, AISA tuto otázku ve výzkumu nepoložila, GEMIUS uvádí, že telefon vlastní 99 % žáků.

Využití mobilu

V průzkumu ve škole používají nejvíce respondenti mobil k odesílání SMS zpráv – 47 %, viz *graf 6*. AISA nepoložila otázku, k čemu nejvíce děti mobil využívají. U výzkumu GEMIUSu odpovědělo 82 % žáků, že k textové komunikaci. Porovnáme-li oba údaje, je patrná

převaha využívání mobilních telefonů u respondentů výzkumu GeMIUSu. Přesto však, s ohledem na další nabídnuté techniky, je u školy v Olomouci prioritní komunikace prostřednictvím posílání zpráv SMS.

Navazování kontaktů

Děti považují za důležité navazování nových kontaktů prostřednictvím internetu. Ve výzkumu provedeném ve škole to považuje za důležité 78 % dětí – viz *graf 7*. AISA specifikovala tento dotaz ve velmi podrobné nabídce, která měla vliv na rozložení odpovědí, navíc se obsah otázky nekryl s otázkou zbývající společnosti. GEMIUS uvádí, že 50 % dětí využívá internet k navazování kontaktů. Nezodpovězenou otázkou ale zůstává, o jaké kontakty se jedná, zda o kontakty mezi kamarády, kteří se navzájem znají anebo je doporučil například kamarád ze třídy, anebo jde o náhodný kontakt, který vznikl oslovením dítěte neznámou osobou na internetu.

Seznamky a chaty prostřednictvím SMS

Posílání SMS zpráv bylo mezi dětmi i mládeží velmi oblíbené vzhledem k ceně. Poslední dobou ale tento způsob komunikace ustupuje do pozadí, protože se více využívají chaty přímo na internetu. Zaslání SMS zpráv se soustředilo pouze na časové úseky, kdy není jedna strana nebo obě strany přítomny u počítače. Ve škole využívá 43 % žáků a žákyň chaty, u AISY je to výrazně více – výsledek představuje 89 %, u GEMIUSu je to pouhých 15 %. Rozdíly jsou velké. Otázkou opět zůstává, do jaké míry respondenti pochopili otázku, protože nepatřila vzhledem k uvedeným terminologickým pojmům k nejlehčím.

Povědomí o poskytování informací osobám z internetu

Bydliště

Sdělení kontaktní adresy místa bydliště je velmi nebezpečné, o tom nelze pochybovat. Proto je důležité, aby rodiče tomuto vysvětlení věnovali velkou pozornost. V případě školy uvedlo 47 % žáků, že by svoji adresu v žádném případě nesdělilo neznámé osobě. U AISY uvedlo 26 % respondentů, že svoji adresu sděluje cizí osobě, u GEMIUSu 54 % uvedlo, že svoji adresu sdělili pouze jednou, 37 %, že adresu sdělili několikrát a 8 %, že adresy sdělují pravidelně. Opět je nutné dodat, že ani jeden z výzkumů neřeší, zda jsou adresy předávány známým, kteří pouze neznali přesnou adresu, nebo to byly například objednávky zboží přes internet apod.

Číslo telefonu

U respondentů ze školy v Olomouci 27 % žáků a žákyň uvedlo, že zcela určitě by číslo telefonu nesdělili neznámé osobě. AISA tento údaj uvádí hromadně pod kompletními kontaktními údaji. U GEMIUSu uvedlo 36 % respondentů, že svůj telefon sdělilo neznámé osobě pouze jednou, 57 % několikrát a 8 % pravidelně. Opět není řešena otázka, zda se jedná jen o kontakty zcela neznámým osobám anebo pouze o sdělení osobám, které byly dětem dostatečně známy z delších osobních kontaktů.

Fotografie

Otázka se týkala v první řadě ochoty poskytnout údaje o své osobě na vyžádání neznámé osobě na internetu. Odpověď na tyto otázky dávají grafy 11 a – d). Autor rozčlenil jednotlivé faktory do čtyř skupin, takže přehlednější srovnání nebylo možné vzhledem k různorodé metodice zcela přesně provést. Skutečnost, že si neznámé osoby vyžádaly fotografii, uvedlo v průzkumu školy 9 % respondentů, že určitě by svoji fotografii neposkytli, zatímco u AISY 35 % respondentů fotografie poskytlo, GEMIUS má toto rozdělení jiné: pouze jednou poskytlo fotografii 16 % dětí, několikrát celkem 61 % dětí a pravidelně poskytuje své fotografie 23 % dětí. Porovnáme-li tato data, lze uvést, že nejlépe si vedou děti ze školy v Olomouci.

E-mail

Ve škole v Olomouci sdělilo 51 % žáků a žákyň, že zcela určitě by svou e-mailovou adresu nesdělilo cizí osobě na internetu. AISA tento údaj opět uvedla pod hromadnými kontaktními údaji. GEMIUS uvádí následující výsledky: e-mail poslalo 16 % dětí pouze jednou, 59 % několikrát, 25 % posílá e-mail pravidelně. E-mail je z bezpečnostních důvodů považován za možnou hrozbu, možnou záchranou v případě ohrožení je možnost zrušení adresy. Blokovat odesilatele nemá význam, protože ten si může adresu okamžitě změnit a zasílat nové obtěžující dopisy.

Povědomí o nebezpečí ze setkání s lidmi z internetu

V případě respondentů ze základní školy se celkem 29 % domnívá, že osobní setkání s cizími lidmi z internetu může být velmi nebezpečné – *graf 12*, u AISY je to 7 %. GEMIUS uvádí, že 34 % se domnívá, že setkání může být určitě nebezpečné. Od uvedených údajů se liší pouze AISA, která má výrazně nižší procento. U základní školy se dále 32 % domnívá, že

setkání s cizími lidmi by mohlo být spíše nebezpečné. Tomuto údaji se přibližuje údaj GEMIUSu, který uvádí 34 %.

Snaha o vytrvalý kontakt

U výzkumu ze základní školy konstatovalo 59 % žáků a žákyň – viz *graf 13*, že se je nesnažily některé osoby vytrvale kontaktovat. Dalších 19 % je kontaktovalo pouze jednou. V dotazníku AISY uvádí 34 % respondentů, že se je snažila neznámá osoba kontaktovat, v dotazníku GEMIUSu uvádí 42 % respondentů, že je nikdo trvale nekontaktoval, 21 % pouze jednou. V těchto údajích je nejbližší shoda u AISY a GEMIUSu. U AISY 5 % dětí uvedlo, že neví, zda se s ní někdo snažil navázat trvalý kontakt. Bez ohledu na velký rozdíl je evidentní, že neznámé osoby mají velký zájem děti kontaktovat a ve své snaze určitě někteří z nich vytrvají, protože mohou měnit svá jména.

Obava z kontaktování

V průzkumu mezi školáky v Olomouci uvedlo 13 % z nich, že se báli kontaktu, kterým je neznámá osoba vytrvale oslovovala. Ve výzkumu GEMIUSu uvedlo 32 % respondentů, že se báli, když je neznámá osoba vytrvale kontaktovala. Ve výzkumu AISY tato otázka položena nebyla.

Setkání s lidmi z internetu

Nabídka schůzky mimo internet

Žáci a žákyně ze školy v Olomouci uvedli, že si s nimi chtělo dát schůzku 18 % neznámých osob (vždy jedna osoba) – viz *graf 15*. U výzkumu AISY uvedlo 5 % dětí, že se s nimi neznámá osoba z internetu chtěla sejít. U GEMIUSu to bylo 20 % jedna osoba. Také další údaje uvedené ve výzkumu svědčí o tom, že se mnoho neznámých lidí v různé intenzitě snaží děti oslovit za každou cenu. Využívají často jejich nezkušenosti a bezradnosti z takového kontaktu. Navíc, ne každé dítě se ihned dokáže svěřit svému rodiči, co se mu právě nyní na internetu přihodilo.

Konání schůzky

Na otázku, zda se schůzka uskutečnila, jsou odpovědi následující. AISA tuto otázku neměla zahrnutou ve svém výzkumu. Ve škole odpovědělo 76 % dětí, že se schůzka neuskutečnila a 15 %, že se schůzka uskutečnila pouze jednou – *graf 16*. Ve výzkumu

GEMIUSu odpovědělo 44 % dětí, že se schůzka neuskutečnila, 23 %, že se schůzka uskutečnila pouze jednou. Přestože děti uvádějí (73 % a 44 %), že se schůzka neuskutečnila, je nutné vzít do úvahy, že se celkem v 38 % schůzka uskutečnila. Opět podobná poznámka jako v předcházejících zhodnoceních – je otázkou, zda to byla schůzka, kterou zprostředkoval někdo ze známých, který mohl garantovat, že je vše v pořádku anebo se o schůzku, na kterou se dítě skutečně vypravilo s naprosto neznámým člověkem.

Informace o setkání

Další otázka se týkala toho, zda dítě, které jde na schůzku s neznámým člověkem, informuje své rodiče nebo jiné známé. AISA vyčerpala všechny shodné otázky, následně již nebude uváděna. Ve výzkumu ve škole uvedlo 42 % respondentů, že o schůzce říká kamarádům nebo sourozencům (GEMIUS 53 %), ve škole pouze 6 % říká rodičům nebo jinému dospělému, že jde na schůzku s neznámou osobou (GEMIUS 23 %), ve škole v Olomouci neříká o schůzkách s cizí osobou nikomu 46 % dětí – viz *graf 17*, (GEMIUS 19 %). Podíváme-li se zejména na číslo, které uvádí, že 46 % dětí neříká o svých schůzkách s cizí osobou ani rodičům a ani nikomu jinému, je to na pováženou.

Povědomí dětí o hrozbách na internetu

Na otázku, zda děti četly o hrozbách, které mohou vzejít z internetu, odpovědělo ve škole celkem 72 % dětí ano, u GEMIUSu 80 % dětí ano. Záporně odpovědělo u dětí ve škole 12 %, u GEMIUSu také 13 %. U dětí ze školy jich uvedlo 15 %, že si nepamatuje, u GEMIUSu uvedlo 7 % dětí, že si nepamatuje.

Zdroje o informacích o nebezpečí od lidí z internetu

Ve škole slyšelo informace o nebezpečí hrozícím od lidí z internetu 20 % (GEMIUS 48 %), ve škole 28 % (GEMIUS 56 %). Nabídky na jednotlivý výběr byl poměrně velké, takže se údaje rozmělnily do malých čísel. V každém případě výzkumy daly na tuto otázku jasnou odpověď – od neznámých lidí z internetu hrozí dětem značné nebezpečí, které nejsou schopny odhadnout a ani zaznamenat.

Zbývající dvě otázky byly položeny pouze autorem tohoto dotazníku a týkaly se doby, kterou děti tráví na internetu a doby, kterou by chtěly podle svého uvážení na internetu trávit.

Jak bylo uvedeno v *grafu 20* – celkem 30 % dětí tráví na internetu denně méně než jednu hodinu. Dalších 62 % respondentů na internetu tráví denně více než tři hodiny a 8 %

jednou týdně dvě až tři hodiny. Naskytá se zákonitě otázka, jestli je to čas, který mají děti vymezený svými rodiči anebo je to čas, po který děti baví sedět u počítače. Na otázku dává odpověď *graf 21*, který prezentuje představy dětí o tom, jak dlouho by se chtěl v prostředí internetu pohybovat. Z *grafu 21* vyplývá, že 16 (15 %) respondentů by si přálo, aby na internetu mohlo trávit denně více než hodinu, dalších 34 (32 %) by na internetu rádo surfovalo více než 2 – 3 hodiny denně, 21 (20 %) více než 3 – 4 hodiny denně a 33 (33 %) neomezeně. Porovnáme-li údaje z obou grafů vidíme, že rozdíly nejsou nijak výrazné. Výrazný rozdíl je pouze u dětí, které surfují již nyní jednou týdně dvě až tři hodiny. Přály by si surfovat neomezeně.

Vyhodnocení diskuse

Problematika využití internetu dětmi všech věkových kategorií je značně rozsáhlá. Její složitost spočívá především ve skutečnosti, že ani dospělé osoby si mnohdy nepřipouštějí, jaké nebezpečí může jejich děti na internetu ohrozit. Protože se v první fázi nejedná o přímý fyzický kontakt a dítě je chráněno bezpečím domova, nikdo neuvažuje o tom, že by dítě mohlo být bezprostředně ohroženo.

Pečlivým sledováním a studováním odborných článků, diskusí v masových médiích máme možnost se seznámit s nejrůznějšími taktikami, které používají lidé na internetové síti, aby se přiblížili k dětem, získali jejich důvěru. Děti vzhledem ke svému věku samy nedokáží zjistit, že člověk, který je oslovil a je velmi ochotný, milý a vstřícný, je ve skutečnosti pro ně nebezpečný. Především na rodičích záleží, aby našli způsob, jak se ke svým dětem přiblížit a vhodnou formou se seznámit s tím, co je internet, jaké je to prostředí, ve kterém se budou pohybovat, jak mají reagovat na věci, kterým nebudou rozumět anebo se jim nebudou líbit.

Výzkum, provedený ve Fakultní základní škole v Olomouci prokázal, že děti, které se průzkumu zúčastnily, jsou poměrně dobře informovány o tom, co si z hlediska působení na internetu mohou dovolit a co nesmějí. Cílem práce bylo zjistit, zda jsou si děti vědomy, v jakém prostředí se na internetu pohybují, zda mají informace o tom, s jakými lidmi se mohou na internetu setkat, jak mají reagovat, co mohou a co nesmí.

Z průzkumu vyplynulo, že děti považují internet za velmi dobrý, hlavně rychlý a jednoduchý komunikační prostředek, který je dokáže během chvilky spojit s lidmi, kteří jsou od nich často stovky kilometrů vzdáleni. To je, zejména pro menší děti, zajímavý fakt. Internet jim dává možnosti, kterých by jinak nemohly dosáhnout. Získávají nejen nové informace, které mohou dobře využít ve škole při vyučování, ale získávají také nové kamarády a kamarádky, na internetu najdou spoustu zábavy a videoher, které jsou pro mladé

lidi velmi atraktivní. Díky internetu si mohou stáhnout hudbu, podívat se na záznamy z hudebních koncertů, podívat se na pohádky, poznat cizí země a vnímat cizí jazyky. Internet se stal prostředníkem jejich zábavy i poučení. Je nutné si uvědomit, že i když je internet nepostradatelným zdrojem zábavy i poučení, nelze přehlédnout i jeho nebezpečnost zejména pro menší děti. Ty jsou velmi často zváni na různé chaty, dostávají nabídky, aby se zapojily do komunikace a často je jim podsouváno, že je tam čeká velké překvapení v podobě dalších kamarádů, jako jsou oni, zábavy, her, soutěží a také dárečků, což je pro děti značně lákavé. Problémem bývá fakt, že mnozí rodiče o těchto setkáních skutečně nevědí, dozví se to pouze náhodně a zcela nečekaně. Zarážející je, že větší děti (v případě výzkumu dívky ve věkové kategorii 13 – 14 let) jsou si vědomy, že na internetu se mohou setkat s lidmi, kteří mohou být pro ně nebezpeční, a přesto s nimi vstupují do kontaktu – viz grafy 11a), 11 b), 11c) a 11d). V porovnání s chlapci v téže věkové kategorii dívky vysoce riskují. Je otázkou, zda je to skutečností, že je někdo na internetu pochválil, zatímco doma pochvalu neslyší, spíše jen výčitky, že něco udělala dívka špatně, tedy, ne dle představ rodičů anebo je to skutečně otázka nepochopení možného rizika anebo také nepřipouštění si možného rizika. Z výzkumu vyplynulo, že zejména děti ve věkové kategorii 12 – 13 let jsou nejvýraznější skupinou, která se na internetové síti pohybuje a také se nejvíce vystavuje reálnému nebezpečí. To platí zejména již o zmíněných dívkách, které doslova možnost problému podceňují.

Moderní doba s sebou přinesla moderní technologie včetně internetu. Internet se stal rychle nedílnou součástí našeho života, výrazně nám pomáhá, při nesprávném využívání a ocenění jeho možností nám může také uškodit. Internet je skutečně svět sám pro sebe. Pohlcuje v sobě obrovské množství informací, umožňuje nám je zároveň poměrně rychle vyhledávat, předkládá nám nejrůznější nabídky na produkty a služby, kterých bychom se jinou cestou možná ani nedozvěděli. Internet je ale také nebezpečná zbraň – zvláště pro ty, kteří ho neumí využívat, netuší o jeho nebezpečí. Převážná část rodičů děti učí, jak se na internetu mají chovat, protože na děti číhá na internetu mnoho netušených pastí. Na internetu se může dopustit chyby dospělý člověk, aniž to tuší, o to větší nebezpečí hrozí dítěti. Ne nadarmo se ochraně a bezpečnosti dětí na internetu věnovat tolik subjektů a ne nadarmo se diskutuje na téma bezpečí na internetu.

V průzkumu se také ukázalo, že děti velmi snadno navazují kontakty s každým, kdo je na síti osloví. Myšlenka, že jsou v bezpečí, je mylná. Přes veškerou snahu provozovatelů serveru dává internet mnoho šancí i podvodníkům, kteří se specializují na děti a vytvářejí tak pro ně velmi nebezpečné situace. Ve výzkumu se objevil jeden alarmující příklad. Z celkového počtu 61 dívek se jich zcela jednoznačně pouze 28 % domnívá, že posílání

fotografií přes internet komukoliv, kdo je osloví, není nebezpečné, dalších 65 % si myslí, že to tak nebezpečné není. Vzhledem k tomu, že se neustále hovoří a píše o problémech, které z toho mohou vzniknout, je podceňování této situace dívkami zarážející. Dlouze by také bylo možné hovořit o způsobu, jakým děti ve všech věkových kategoriích, ale zvláště u kategorií dívek ve věku 13 – 14 let podceňují setkávání se s lidmi, které znají jen z prostředí internetu. Tedy prostředí, které je výrazně anonymní a od kterého nelze očekávat, že všichni na síti budou bezproblémoví a slušní lidé.

Než vyhodnotím hypotézy, které jsem na začátku práce stanovil, ve stručnosti shrnu problematiku internetu ve vztahu k dětem.

Za první - internet je prostředí, které lidem všech věkových kategorií umožňuje získat rychle nové informace.

Za druhé - internet nám umožňuje rychle a cíleně komunikovat s lidmi prakticky z celého světa nebo s celou skupinou najednou aniž dojde k fyzickému kontaktu.

Za třetí - internet, jako nové médium, se neustále rychle rozvíjí a je předpoklad, že se bude rozvíjet ještě rychleji, protože se pro podnikatelské subjekty stává velmi zajímavým trhem.

Za čtvrté - internet se učí využívat stále více lidí bez ohledu na své vzdělání a postavení. Zejména mladá generace získává díky internetu velký náskok před starší generací, která se stále nesměle s internetem seznamuje.

Za páté - internet je masovým médiem, které stále více vytváří podmínky pro to, abychom se jeho prostřednictvím dostali k novému vědění. To platí zejména o školách všech stupňů, pro které je internetem nástrojem, který lze účinně a efektivně využít pro další vzdělávání nejen žáků ve školách, ale také celoživotního vzdělávání.

Za šesté - přes všechny vyjmenované klady nelze přehlédnout, že je také nositelem záporů, za které ale nemůže sám jako nástroj komunikace, ale lidé, kteří ho jako nástroj také využívají. Zejména nebezpečný je pro děti.

Jaká opatření navrhuji pro zajištění větší bezpečnosti pro děti na internetu.

1) Naučit je, že mnoho lidí je v anonymitě, za kterou se může schovat každý uživatel internetu, což je pro ně nebezpečné, proto je nutná opatrnost.

2) Zvýšit informovanost dětí ze strany rodičů, jak se mají na internetu chovat, aby byly v bezpečí. Dbát o její stálost, nepodnikat pouze nárazovité akce.

3) Důrazně informovat také větší děti ve věkové kategorii od 13 let výše, zejména dívky, že internet může opravdu být nebezpečný, je nutné to nepodceňovat. Nevypálí se to.

4) Soustavně zdůrazňovat dětem, že informace a bezstarostné vydávání osobních údajů a dalších informací druhé straně je velmi nebezpečné, že nesmí toto dělat.

5) Větší pozornost věnovat dalšímu vzdělávání dětí v práci s počítačem.

Hypotézy

První hypotéza

Nízký věk dítěte nemusí být překážkou k tomu, aby dokázalo vyhodnotit reálné nebezpečí vyplývající z kontaktů na internetu.

Pokud rodiče učí své dítě od prvního kontaktu při práci s počítačem a pohybováním se na internetu, jaké jsou jeho výhody, ale také nevýhody, jsou vytvářeny základní předpoklady, aby dítě již v útlém věku pochopilo, co je pro jeho osobu dobré a co zlé. Aby dítě vše pochopilo, je nutné mu vše ukázat názorně a několikrát a následně ho kontrolovat, zda vše pochopil správně. Ne nadarmo se říká, že „opakování je matkou moudrosti“. U malých dětí to platí dvojnásobně. Mnozí z nás žijí v představách, že děti pro svůj nízký věk nemohou mnoho věcí pochopit. Jenže počítače bychom z toho měli vynechat. Mnozí rodiče, zvláště ti, kteří doma s počítačem často pracují, potvrdí, že jejich malé dítě se chce počítače dotknout, chce „taky psát“ – chce poznávat. Při správném vedení se může dobře naučit ovládat základy práce na počítači a později na internetu. Zároveň s učením se učí rozpoznávat možná nebezpečí. Lze pochopit, že dítě se nemůže plně chápat a rozpoznat reálné nebezpečí, které se před ním z ničeho nic objeví. Může se ale již v útlém věku naučit, jak s počítačem pracovat, co může a co nemůže a co musí důsledně dodržovat. Podle mého názoru, při správném a systematickém vedení rodiči se nejen naučí základům práce na počítači, ale také respektovat určitá pravidla, protože bude vědět, že je to pro jeho bezpečnosti. Hypotézu potvrzují.

Druhá hypotéza

Nebezpečné kontakty s neznámými osobami přes internet rostou úměrně s věkem.

Ve výsledcích výzkumu se několikrát objevily konkrétní údaje o tom, že zejména dívky ve věkové kategorii 13 – 14 let projevují nečekanou benevolenci a podceňování různých rizik. Proč tomu tak je, na to výzkum nedává odpověď. Výzkum odpovídá na to, že dívky, na rozdíl od chlapců, se rozhodují spíše na základě impulsivnosti – někdo mě pochválí tak, jak předtím

nikdo, tak proč bych neposlala fotografii nebo nešla na schůzku. Dívky ve věkové kategorii 15 – 16 let se chovají daleko uvážlivěji, neriskují, nepodceňují případná nebezpečí.

U chlapců žádné podobné výkyvy ve vztahu k nebezpečím na internetu nebyly ve výzkumu zaznamenány. Chlapci se chovali uvážlivěji, jejich postoje nezaznamenaly žádné viditelné výkyvy. Vzhledem k tomu, že tento rozdíl se projevil pouze u jedné věkové kategorie, jsem toho názoru, že se hypotéza potvrdila pouze částečně.

Třetí hypotéza

Čím starší děti, tím mají větší potřebu posílat prostřednictvím internetu své fotografie a další osobní údaje.

V práci bylo mnohokrát zdůrazněno, že výzkum prokázal, že děti často podceňují možná nebezpečí na internetu. To platí zejména o starších dětech. Čím jsou starší, tím více nebezpečí podceňují. Domnívají se, že když je na internetu poměrně značná anonymita a obě strany jsou anonymní, že konkrétní riziko nehrozí. Zapomínají ale na jednu záležitost – protistrana je mnohem silnější a zkušenější hráč, kterému nemohou v žádném případě stačit. Starší děti jsou také více ohroženou skupinou, protože již mají znalosti k tomu, aby se účastnily různých diskusí na internetu, chatu a využívaly také dalších komunikačních cest. Z tohoto hlediska jsou daleko náchylnější k určitým nebezpečím. Jsem toho názoru, že se hypotéza potvrdila.

Závěr

Internet – nové médium, na které jsme si všichni velmi rychle zvykli, protože nám nejen zajišťuje množství nových a aktuálních informací, ale také nám vytváří podmínky pro rychlou komunikaci. Je to médium, které si rychle vydobylo své místo. Bez internetu si již nedokážeme náš osobní a ani pracovní život představit. Ulehčilo nám práci, dává nám možnosti k podnikání, k získávání nových vědomostí, umožňuje nám trávit volný čas, věnovat se svým koníčkům a zálibám.

Jestliže hovoříme o internetu, musíme si uvědomit, že internet patří k tzv. novým médiím. Jeho historie není ani zdaleka tak dlouhá, jak u tisku, ale přesto již si vydobyl své postavení, a to tak dalece, že dokonce v některých případech začíná tisk vytlačovat z mediálního trhu. Toho jsou si mediální magnáti vědomi, a proto se již delší dobu objevují na internetu diskuse o tom, že by se mělo zpravodajství denního tisku na internetu zpoplatnit. Samozřejmě, že záporná odezva na sebe nenechala čekat. Příliš rychle jsme si zvykli na to, že internet jako moderní komunikační nástroj je bezplatný (až na výjimky, které jsou záležitostí odborných problematik pro úzký okruh zájemců).

Přestože práce pojednává o úloze internetu a jeho vlivu na děti, je nutné se z teoretického hlediska zabývat základními pojmy týkající se komunikace, funkcemi komunikace a jejími zásadami. Internet je masové médium, které plní stejnou úlohu jako ostatní masová média. Musí informovat objektivně, nezávisle, pravdivě a transparentně o událostech kolem nás. Tuto problematiku osvětluje první kapitola.

Druhá kapitola rozebírá masovou komunikaci jako celospolečenský proces, analyzuje úlohu masových médií ve vztahu ke společnosti a vliv médií na masovou komunikaci. Kapitola připomíná, že díky masové komunikaci se vytvářejí nové sociální vazby, starší se naopak většinou utužují. Masová média považujeme za potřebná bez ohledu na to, na kterou skupinu lidí jsou cílená. Slouží k našemu poznávání minulosti i současnosti. Využívají se současně s naší společností.

Třetí kapitola se věnuje úloze masových médií a jejich vlivu na děti a mládež. Vzhledem k závažnosti problematiky tohoto působení v první podkapitole je věnována pozornost stručnému zhodnocení právní úpravy působení masových prostředků v podmínkách České republiky. Zmiňuje také úlohu a možnosti jejich využití ve školách. Zanedbatelný není vliv masových médií na ovlivňování volného času dětí a mládeže. Čtvrtá podkapitola je věnována možným negativním vlivům internetu na děti a mládež. Připomíná se zejména

úloha rodičů při výchově dětí k odstraňování možností hrozeb zneužití malého dítěte surfujícího po internetu, možnosti zabránění jakýchkoli forem zneužití dítěte, které neočekává jakýkoli negativní zásah z internetu proti sobě. Kontrola dítěte ze strany rodičů zejména v době jeho přítomnosti u počítače je nezbytná. Dítě musí vědět, že rodiče ho kontrolují, že mají zájem na tom, aby se na internetu nemohl setkat s lidmi, kteří nezachovávají pravidla slušnosti. Svět internetu je zvláštní svět. Naučný, zajímavý, motivující, ale také zrádný ve vztahu k těm, kteří se neumí sami bránit – vůči dětem. Proto je nezbytné naučit dítě tomu, že tak jako jsou v běžném životě lidí slušní i neslušní, tak je to také na internetu.

Vzhledem k tomu, že analytická část práce je zaměřena na problematiku výzkumu týkajícího se vlivu a působení internetu na malé děti (II. stupeň základní školy), je poslední, čtvrtá kapitola, teoretické části věnována této problematice. Kapitola postupně seznamuje s přípravou a organizačním zajištěním průzkumu, s nezbytnými úkony, které je nutné splnit, aby průzkum byl objektivní, jeho závěry byly možné následně využít v další činnosti subjektu, který výzkum uskutečnil anebo si ho zadal k zajištění.

Analytická část se zabývá podrobně provedeným výzkumem o účincích internetu mezi žáky Fakultní základní školy v Olomouci. Na základě uskutečněného průzkumu jeho autor zpracoval získané podklady do závěrečné zprávy. Její výsledky byly odrazem názorů žáků základní školy, které vyjádřili na základě svých zkušeností s internetem. Pro větší objektivnost a posouzení autor využil dvou výzkumů trhu, které se uskutečnily v roce 2009 na téma Bezpečnost dětí na internetu. Jeden z výzkumů zorganizovala a zajistila společnost AISA, která je renomovanou společností s dlouholetou historií v oblasti výzkumů trhu. Lze oprávněně předpokládat, že její výsledky jsou skutečným odrazem situace bezpečnosti dětí na internetu. V diskusi autor zhodnotil nejen výsledky vlastního průzkumu, ale také je porovnal s výsledky AISY a společnosti GEMIUS v těch otázkách, které měly všechny výzkumy společné. První rozdíl mezi průzkumy spočíval v množství respondentů u jednotlivých společností, což bylo dáno celostátním záběrem respondentů z vybraných měst a regionů České republiky, ale také tím, že obou průzkumů se zároveň s dětmi zúčastnili rodiče, kteří odpovídali na jiné otázky než jejich děti. Autor zorganizoval průzkum ve vybrané základní škole a oslovil ve spolupráci s vedením a pedagogy vybrané cílové skupiny. Počet otázek byl uzpůsoben tak, aby děti neztratily při vyplňování dotazníků trpělivost a dokončily ho.

V úvodu práce jsem si stanovil cíl na základě teoretických východisek analyzovat účinnost masových médií na veřejnost, především internetu a jeho účinnosti a vlivu na děti a mládež. Chtěl jsem získat odpověď na otázku, jaké výsledky jsem zjistil a jaká opatření

navrhuji. V teoretické části práce jsem vycházel z dostupné literatury a dalších zdrojů týkajících se působení masových médií na společnost, především na děti. Zdůraznil jsem nutnost kvalitní komunikace bez ohledu na to, kterého média se týká a které cílové skupiny se týká. Mým cílem bylo na základě výsledků průzkumu zjistit současné názory a postoje dětí a mládeže na možnosti využití internetu, na jeho působení na ně. Na základě zjištěných údajů jsem navrhnul pět opatření, která při důsledném plnění pomohou zkvalitnit propojení mezi dětmi a internetem jako mocným masovým médiem, které významně ovlivňuje náš život. Dnešní generace dětí, o kterých výzkum pojednává, bude za několik málo let vycházet ze základní školy a bude pokračovat dál ve svém vzdělávání. Vždy budou ke své práci potřebovat internet, možná ještě více než je tomu nyní. Proto je nezbytné naučit se s ním pracovat. Nemám na mysli pouhé ovládnutí počítače a surfování po internetu, ale najít na internetu možnost, jak si výrazně pomoci zlepšit svou kvalifikaci. Bakalářskou práci včetně zpracovaného výzkumu považuji za základní východisko pro další možné rozpracování, ve větší šíři, než práci stávající.

Seznam použité literatury a prameny

- FTOREK, J. *Public relations jako ovlivňování mínění*. 2. vydání. Praha: Grada Publishing, 2009. 200 s., ISBN 978-80-247-2678-6, s. 14.
- JIRÁK, J. Předmluva k českému vydání. In: McQuail, D. *Úvod do teorie masové komunikace*. Praha: Portál, 1999, 448 s., ISBN 80-7178-714-0, s. 15 – 19.
- JIRÁK, J. KÖPPLOVÁ, B. *Masová média*. Praha: Portál, 2009. 416 s. ISBN 978-80-7367-466-3.
- JIRÁK, J., KÖPPLOVÁ, B. *Masová média*. Praha: Portál, 2009. 416 s. ISBN 978-80-7367-466-3. s. 196.
- JIRÁK, J., KÖPPLOVÁ, B. *Mediální studia a předmět jejich zájmu*. [online]. [citace 2010-02-08]. Dostupné z URL: <http://clanky.rvp.cz/clanek/o/z/542/MEDIALNI-STUDIA-A-PREDMET-JEJICH-ZAJMU.html>. ISSN 1802-4785.
- KLAPETEK, M. *Komunikace, argumentace, rétorika*. Praha: Grada Publishing, 2008. 256 s. ISBN 978-80-247-2652-6, s. 12.
- KOHOUTEK, R. *Slovník cizích slov on-line*. [online]. [cit 2010-02-08]. Dostupné z URL: <<http://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/slovo/communicare-est-multum-dare>>
- KONIGOVÁ, M. Kreativní přístup ke komunikaci. [online]. [cit 2010-02-08]. Dostupné z URL:< <http://www.senio.cz/index.php?w=art&id=1074&rub=92&s=>>
- KULKA, J. *Psychologie umění*. 2. přepracované a doplněné vydání. Praha: Grada Publishing, 2008. 440 s. ISBN 978-80-247-2329-7, s. 212.
- KULKA, J. *Psychologie umění*. 2. přepracované a doplněné vydání. Praha: Grada Publishing, 2008. 440 s. ISBN 978-80-247-2329-7, s. 229.
- KUNCZIK, M. *Základy masové komunikace*. 1. vydání. Praha: Karolinum, 1995. 308 s. ISBN 80-7184-134-X. s. 17.
- MEYROWITZ, J. *Všude a nikde: vliv elektronických médií na sociální chování*. 1. vydání. Praha: Karolinum, 2006, 344 s. ISBN 80-246-0905-3, s. 116.
- McQUAIL, D. *Úvod do teorie masové komunikace*. Praha: Portál, 1999, 448 s. ISBN 80-7178-714-0, s. 21.
- McQUAIL, D. *Úvod do teorie masové komunikace*. Praha: Portál, 1999, 448 s. ISBN 80-7178-714-0. s. 361.
- McQUAIL, D. *Úvod do teorie masové komunikace*. Praha: Portál, 1999, 361 s. ISBN 80-7178-714-0, s. 361.

- MIKULÁŠTÍK, M. *Komunikační dovednosti v praxi*. Praha: Grada Publishing, 2003. 368 s. ISBN 80-247-0650-4. s. 21.
- MIKULÁŠTÍK, M. *Komunikační dovednosti v praxi*. Praha: Grada Publishing, 2003. 368 s. ISBN 80-247-0650-4. s. 24 – 25.
- NORA, S.. MINC, A. *L'information de la societe, Rapport M. le President de la Republique*. Paris, 1978.
- OSVALDOVÁ, B. a kol. *Encyklopedie praktické žurnalistiky*. 1. vydání. Praha: Libri, 1999. 255 s. ISBN 80-85983-76-1. s. 104.
- SCHELLMANN, B. a kol. *Média: základní pojmy, návrhy, výroba*. Praha: Europa Sobotáles, 2004. 482 s.. ISBN 80-86706-06-0, s. 14.
- VYMĚTAL, J. *Průvodce úspěšnou komunikací. Efektivní komunikace v praxi*. Vydání první. Praha: Grada Publishing, 2008. 328 s. ISBN 978-80-247-2614-1. s. 16.
- VYMĚTAL, J. *Průvodce úspěšnou komunikací. Efektivní komunikace v praxi*. Vydání první. Praha: Grada Publishing, 2008. 328 s. ISBN 978-80-247-2614-1. s. 23.
- VYMĚTAL, J. *Průvodce úspěšnou komunikací. Efektivní komunikace v praxi*. Vydání první. Praha: Grada Publishing, 2008. 328 s. ISBN 978-80-247-2614-1. s. 25 – 26.
- VYMĚTAL, J. *Průvodce úspěšnou komunikací. Efektivní komunikace v praxi*. Vydání první. Praha: Grada Publishing, 2008. 328 s. ISBN 978-80-247-2614-1. s. 54.
- VYMĚTAL, J. *Průvodce úspěšnou komunikací. Efektivní komunikace v praxi*. Vydání první. Praha: Grada Publishing, 2008. 328 s. ISBN 978-80-247-2614-1. s. 58.
- VYMĚTAL, J. *Průvodce úspěšnou komunikací. Efektivní komunikace v praxi*. Vydání první. Praha: Grada Publishing, 2008. 328 s. ISBN 978-80-247-2614-1. s. 66.
- VYMĚTAL, J. *Průvodce úspěšnou komunikací. Efektivní komunikace v praxi*. Vydání první. Praha: Grada Publishing, 2008. 328 s. ISBN 978-80-247-2614-1. s. 112.
- ZLATUŠKA, J. Informační společnost. In: *Zpravodaj ÚVT MU*, 1998, roč. VIII, č. 4, ISSN 1212-0901, s.1-6.
- AISA. České děti a internet. [online]. [cit. 2010-03-20]. Dostupné z URL: <<http://www.tns-aisa.cz/NewsDet-n25.aspx>>
- AISA. České děti a internet. [online]. [cit. 2010-03-20]. Dostupné z URL: <<http://www.tns-aisa.cz/NewsDet-n25.aspx>>
- HELP24: Slovníček pojmů. [online]. [cit 2010-02-08]. Dostupné z URL: <http://www.help24.cz/index.php?page=slovnicek-pojmu&view=vyraz_P>
- HELP24: Slovníček pojmů. [online]. [cit 2010-02-08]. Dostupné z URL: <http://www.help24.cz/index.php?page=slovnicek-pojmu&view=vyraz_S>

SAFERINTERNET: <http://www.saferinternet.cz/data/articles/down_711.pptx>

Grafy

Graf 1: Pohlaví dítěte

Graf 2: Rozdělení respondentů podle věkových kategorií

Graf 3: Místo používání internetu

Graf 4: Důvody používání internetu

Graf 5: Vlastní mobilní telefon

Graf 6: Využití mobilu

Graf 7: Navazování kontaktů

Graf 8: Seznamky a chaty prostřednictvím SMS

Graf 9: Četnost použití chatů

Graf 10: Poskytování informací osobám z internetu

Graf 11/a: Povědomí dětí o nebezpečí při poskytnutí adresy bydliště

Graf 11/b: Povědomí dětí o nebezpečí při poskytnutí čísla telefonu

Graf 11/c: Povědomí dětí o nebezpečí při poskytnutí fotografie

Graf 11/d: Povědomí dětí o nebezpečí při poskytnutí e-mailové adresy

Graf 12: Povědomí o nebezpečí ze setkání s lidmi z internetu

Graf 13: Vystavení možnému nebezpečí na internetu

Graf 14: Možná obava z vytrvalého kontaktování

Graf 15: Setkání s lidmi z internetu

Graf 16: Uskutečnění schůzek sjednaných na internetu

Graf 17: Setkání s lidmi z internetu

Graf 18: Povědomí dětí o hrozbách setkání s lidmi z internetu

Graf 19: Zdroje informací o nebezpečí lidí z internetu

Graf 20: Doba trávená na internetu

Graf 21: Požadovaná doba trávená na internetu

Obrázky

Obr. 1: Přípravná a realizační etapa výzkumu

Přílohy

Příloha č. 1: Dotazník

Milí žáci,

prosím Vás o pravdivé vyplnění dotazníku. Dotazník je anonymní a bude sloužit jako podklad mé bakalářské práce.

Na následující otázky odpovídejte vždy označením jedné z nabídnutých odpovědí. Prosím o odpověď na VŠECHNY otázky - označte jednu odpověď. Odpovědi **křížkujte v místě obdélníčku** . Děkuji Vám.

Jaroslav Berka

---

1. Pohlaví:

- a) hoch   b) dívka

2. Kolik je Ti let?

- a) 11-12 let   b) 13-14 let   c) 15-16 let   d) 16 let a více...

3. Kde používáš internet?

- a) doma   b) u přátel   c) ve škole   c) v internetové kavárně   d) jinde

4. K čemu využíváš internet?

- a) pošta
b) k vyhledávání informací
c) prohlížení videa
d) výměna hudby
e) internetové hry
f) diskusní skupiny
g) seznamovací servery (chaty)
h) jiné .....

5. Máš vlastní mobilní telefon?

- a) Ano
b) Ne

6. K čemu využíváš mobil?

- a) textová komunikace   b) telefonování   c) komunikace pomocí webkamery   d) jiné

7. Používáš internet k navazování kontaktů?

- a) Ano   b) Ne

8. Používáš „chaty“ s pomocí SMS?

- a) Ano - chaty
- b) Ano - seznamovací servery
- c) Ano - chaty i seznamovací servery
- d) Nepoužívám ani chaty, ani seznamovací servery

9. Jak často používáš „chaty“ s pomocí SMS?

- a) denně
- b) několikrát týdně
- c) několikrát měsíčně
- d) jednou měsíčně
- e) méně než jednou měsíčně

10. Poskytl(a) jsi během minulého roku přes internet osobní informace osobám, se kterými ses seznámil(a) na internetu?

- a) svou fotografii
- b) svůj e-mail
- c) svoje telefonní číslo
- d) svoji adresu
- e) nic z uvedeného

11. Myslíš si, že poskytování osobních údajů (jako je adresa nebo telefonní číslo) cizím lidem z internetu je nebezpečné?

adresa bydliště

- a) určitě ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) určitě ne
- e) nevím
/nedokážu říci

číslo telefonu

- a) určitě ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) určitě ne
- e) nevím/
nedokážu říci

fotografie

- a) určitě ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) určitě ne
- e) nevím/
nedokážu říci

e-mail

- a) určitě ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) určitě ne
- e) nevím/
nedokážu říci

12. Myslíš si, že setkání s lidmi, se kterými jste se seznámili na internetu, může být nebezpečné?

- a) určitě ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) určitě ne
- e) nevím
/těžko říci

13. Stalo se Ti někdy za poslední rok během chatování nebo pobytu jinde na internetu, že se Tě někdo vytrvale snažil kontaktovat?

- a) nikdy
- b) pouze jednou
- c) několikrát
- d) pravidelně

14. Bá(a)l(a) jsi se v takové situaci (když se Tě někdo vytrvale snažil kontaktovat)?

- a) Ano
- b) Ne

15. Chtěl si s tebou během posledního roku někdo, koho jsi poznal(a) přes internet, dát schůzku?

- a) Ano (jedna osoba)   b) Ne
c) Ano (několik osob)
d) Ano (stává se mi to běžně)
e) (nepamatuji si)

16. Uskutečnila se taková schůzka?

- a) Ano (jednou)   b) Ne
c) Ano (několikrát)
d) Ano (scházím se běžně)

17. Říkáš obvykle někomu o takové schůzce?

- a) Ano (kamarádům nebo sourozencům)   b) Ne
c) Ano (rodičům nebo jinému dospělému)
d) Ano (někomu jinému)

18. Slyšel(a) nebo četl(a) jsi někdy o nebezpečí, které souvisí s vytvářením nových známostí přes internet?

- a) Ano   b) Ne   c) nepamatuji si

19. Kde jsi slyšel(a) nebo četl(a) o nebezpečí, které souvisí s vytvářením nových známostí přes internet?

- a) doma
b) ve škole
c) v televizi
d) na internetu
e) v rádiu
f) od kamarádů
g) nevzpomínám si

20. Kolik času trávíš na internetu?

- a) méně než hodinu denně
b) více než 3 hodiny denně
c) jednou týdně 2 – 3 hodiny

21. Kdyby jsi měl(a) možnost být připojený(á) k internetu „neomezeně“, kolik svého volného času by jsi využil(a)?

- a) více jak hodinu denně
- b) více než 2 - 3 hodiny denně
- c) více než 3 – 4 hodiny denně
- d) jsem připojený(á) denně

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Jaroslav Berka
Katedra:	Ústav pedagogiky a sociálních studií PdF UP Olomouc
Vedoucí práce:	RNDr. Evžen Růžička, CSc.
Rok obhajoby:	2010

Název práce:	Děti a prostředky masové komunikace
Název v angličtině:	Children and the influence of mass communication
Anotace práce:	Práce se zabývá vlivem prostředků masové komunikace, především internetu na děti. Zdůrazňuje především výrazný vliv masových prostředků na vývoj a formování postojů dětí k současnému dění. V teoretické části rozebírá úlohu masových médií a získané teoretické poznatky aplikuje v analytické části ve výzkumu vlivu internetu na děti a mládež. Součástí výzkumu je grafické ztvárnění získaných výsledků.
Klíčová slova:	Komunikace, masová komunikace, masová média, děti, hypotéza, informace
Anotace v angličtině:	This work examines the influence of the mass communication, especially the Internet on children. Especially it stresses significant influence of the mass media on the development and shaping children's attitudes to current affairs. The theoretical part analyzes the role of mass media and the theoretical knowledge is applied in the analytical part of the impact research of the Internet on children and young. Part of the research is a graphic representation of the results.
Klíčová slova v angličtině:	Communication, Mass communication, Mass media, Children, Hypothesis, Information
Přílohy vázané v práci:	Příloha č.1: Dotazník
Rozsah práce:	62 stran
Jazyk práce:	Český